

הכל ממירים פרק א תמורה

ב פסוקי מן חקוק על
הנאון מן פסוקי
הוא מן פסוקי
מסופה סיד
ובבעלי טיבין על התמימים.
על כוונת בחוקי מן פסוקי
ממירין אחר בשנים מן
עם סיד: ג אין פסוקי
איברת בעבורי. י' ע"ה מן
פסוקי מן פסוקי מן פסוקי
הפסוק:

שנויי נוסחאות

ב ממירין. כתיב
עשוהו אין ממירין. מן
הבקר על הצאן ומן הצאן
על הבקר. כמסכת
הסדר מן הצאן על הבקר
ומן הבקר על הצאן.
מן הכבשים. כמסכת
ומן; נדלי הכבשים וכן
כסוף. כן חתומים.
כתיב פתומים ומבעלי
ממירין. כתיב מבעלי;
כמסכת מן בעלי והגיה
בש"מ ומן בעלי.
התמימים. כתיב
תמימים. (או רע בשבט)
כתיב יתא. (איוהו
שוב יתא). כמסכת
ואיוהו; נדלי וד"ה יתא.
(אחד) במאה וסאה
באחד נדלי יתא;
ג ממירין אברים.
כמסכת. ולא אברים.
ולא אברים. כתיב לא.
אברים ועבורים. כמסכת
ועבורים ואברים.

תוספות חדשים

ב ה"ט ד"ה ממירין
כו' ר"ש אומר כו'
בנייהא ו' איתא כו'.
וכתב בספר קרנן אהין
דעמיה דת"ק דקס בהמה
שע"ה כתיב אפי' או על גס
המין וכולל בהמות הכבש
א"כ יאמר ג"כ על בהמה
אחת ולא פירש להחיות
בהמה כבהמה ולא כתיב
בהמה בלחמה מלשן לפיכך
כתיב גווי' או בהמה א'
כבהמות הכבש או כבהמות
הכבש כבהמה אחת:

תוספת רע"א

פ"א ב [אות א]
ברע"ב ד"ה מה
הוא מיוחד, דכתיב הוא.
ובפסוקי פ"ד דחולין כתב
לפרש דמה הוא היינו
המעשר שחיד כראמר
דבה יצאו שנים בעשרת
וקראו עשירי עשר ואחר
עשר מעורבין אף
תמורה ביחיד:

לקושים

ב במשנה שנאמר לא
יחליטו וכו'. יחייבו קרא
לכאוח דאית ביה יחודה
דעובד כדלקמן דמ"ה
תנין כתיב דוקא שקס
הקדש לא תזון (כ"ל):
ח"ס ד"ה ממירין וכו'.
מכאן משמירין וכו' רבינו
היינו סתם כמקום דה"ל
לפי היינו ילפי' מהבה
תחייבוו' א' כתיב וכו' כתיב
כתיב עניינא ו' יתא
נמי

הרמב"ם ז"ל מה"ס. וכן כהן שהמיר צבוע שגולד
לו. לא צבוע שלקח מישראל הרי זו תמורה: **ב** ממירין מן
הבקר על הלאו כו'. מן הכבשים על העזים כו'. זו ואל"ל זו
קמ"י: בעלי מומין שקדם הקדישן את מומן. עיין במשנה ב' פ"י
דחולין ובמשנה ב' פ"ב דכבודות:

ממירין אחד צב' וב' בלחמה. דה"ר
בהמה צבהמה מכאן שממירין א' צב'
אין ממירין אלא אחד בלחמה שלאמר
בהמה צבהמה ולא בהמה צבהמה.
ולא בהמות צבהמה. א"ל מליט
בהמות שקרויה בהמה שלאמר ובהמה
רבה. ור"ש בהמה רבה אקרי. בהמה
סתם לא אקרי. וטעמא דר"ש משום
בהמה הוא. והא טעמא דר"ש הוא מה
הוא מיוחד כו' מעיקרא א"ל ר"ש מן
והיה הוא ותמורתו וכו' [חזק] דדרשי
רצון מבהמה [צבהמה] א"ל איהו
מהסת נמי מליטא למילף טעמא דרבי.
גמרא. ועיין פ"י הר"ב סוף משנה ה':
ג אין ממירין אברים צבועים וכו'.
הר"ב רפ"ד דחולין בהמה צבהמה
חלכלו

ב ממירין מן הבקר על הצאן ומן הצאן
על הבקר. מן הכבשים על העזים ומן
העזים על הכבשים. מן הזכרים על הנקבות
ומן הנקבות על הזכרים: מן התמימים על
בעלי מומין ומבעלי מומין על התמימים.
שנאמר (ויקרא ב') לא יחליטו ולא ימיר אותו
טוב ברע או רע במובט. איוהו טוב ברע
בעלי מומין שקדם הקדישן את מומיהו.
ממירין אחד בשנים ושנים באחדים. אחד
במאה. ומאה באחד. רבי שמעון אומר
אין ממירין אלא אחד באחדים שנאמר
(שם) והיה הוא ותמורתו מה הוא מיוחד
אף תמורתו מיוחדת: ג אין ממירין אברים
בעוברים. ולא עוברים באברים. ולא
אברים ועוברים בשלמים. ולא שלמים
בהקב. רבי יוסי אומר ממירין אברין

מיוחד. *לכתיב הוא. ואין הלכה כר"ש: ג אברים בעוברים. אכריס דחולין צבועים דקדש. שאם אמר תהא רגל בהמה
זו. תמורה עובר הקדש שבמשי בהמה זו. אין הקדושה חלה על האבר: ולא עוברים באברים. שאם אמר הרי
עובר שבבהמת חולין זו. תמורת רגל של בהמת קדש זו. אין העובר קדוש: ולא עוברים ואברים. של חולין בשלמים דקדש:
ולא שלמים. דחולין צבועים ואכריס של קדש: ממירין אברים בשלמים. אמר הרי רגל בהמת חולין זו תמורת בהמת
(א) כר"ב ד"ה יתא וכן יתא כנמי ד"ה ר"ב. ב) כר"ב ד"ה משעו איהו לא ימיר והגיה הקי"ט כלפינו.

קדש

יבין תפארת ישראל בועז

הקרבן. אבל הכהן לא: (שו) וכולהו ילפינן להו מדכתיב בהמה
צבהמה, והרי כוליהו בהמות כוניהו: (שו) טוב חולין ברע קודש.
דמלא קמא דנקט קרא היינו החולין (ד). ובמלת רע דנקט קרא
יש במשמע נמי בעל מוס, [וערתו"ט]: (יו) כלומר איזה רע של
קודש שבושה תמורה: (יח) אבל כשקדם מומין להקדישן לא חלה עליו
קדושה ולא עבד תמורה. וילפינן הכי, מדמיינהו כהני מלות טוב
צקרא, דהוה כתיב למכתב לא יחליטו ולא ימיר אותו ברע או רע
זו, אלא חד טוב קמ"ל דחליטו צבוע לקי, ויודך טוב קמ"ל
דקט טוב מעיקרא עושה תמורה. [בך] מסקנת ה"ס אליה דרנא,
דכל דוכתא דכריזת סע עיקר ממילי דלגי, מדתא כתיב. והריכ מס
הפי' של אפי, והיינו אי ימא דמלא קמא דקרא היינו החולין ופחוטו לפי
שעה כבודות [ד"ה ב'] דמלא קמא של קרא היינו הקודש, ודוק. ביהו
כל קרבן ככיוצא אחר, אסור להמיר בעצמו' רק מוכרו, או
פודרו לעלמו במעות, וקונה בהן בהמה ומקריב: (יז) א' של חולין
צב' דקודש, או איפכא: (כ) אבי' ולרצון הוא, להפיק ולד דאין
עושה תמורה, כלקמן מ"ה, ולר"ש יליף ולד מהקרא דמעשר, דגם
במעשר אין קדוש הולד שלה שהיה לה בשעה שנעשרה [במעשה פ"ג
מ"ז]. או דר"ש סבר ולד עושה תמורה: (כא) דבלחמה רגל בהמת
חולין זו תהיה תמורה על העובר שבמשי בהמת קודש זו, ה"ל אין
האבר נתפס בקדושה. וה"ה איפכא (ה): (כב) אבר או עובר של

מדשון יהיה הוא ותמורתו קודש, משא"כ במחליף. ולפי' רש"י הי"ל יש
ליישב קצת. ורבו דגס לנש"י קשה מה משנה הש"ס [ד"ה ב'], אמאי לקי
מימר הרי הי"ל לאו היתא לעשה. ומתוך לא איתא חד עשה ועקר ב'
לאוי. ואי כדברי רש"י או י"ה הי"ל דלא יחליף יש במשמעות דבר אחר
מלא ימיר, א"כ אין כאן קו' ואין כאן תירוף, דמאי קו', הרי רק ממיר
יתא לעשה, וכדכתיב ואלה המזו ימירו, ודלמא הא דסופס מ' היינו במחליף
בשל אחרים. ואת"ל עכ"פ הרי במתני' הני גס בממיר שסופס מ' אף
דבממיר נתקו הכ' בפירוש לעשה, עכ"פ מה משני לא איתא חד עשה
ועקר ב' לאוי, הרי העשה דאם המיר ימירנו לא עקר רק הלאו דהמירה.
ולא הלאו דחליף. וקצת יש לדחוק, דע"פ דה"ס [ד"ה א'] קאמר
דלרין לאו בפירוש למימר בשל עמו, ולא כתיב למחליף ב' מק"ל מלא יחליף
בשל אחרים, דכד"ל דוקא בלא יחליף לקי, מדתחובן שאלא זו, ותכנס
זו, משא"כ בממיר שעל כרחק התחובן סיכיו שניסן קדושות, לא לקי,
מיהו כל זה רק לס"ד דש"ס, אבל לבחר דכתב לא ימיר בפירוש, הו ליתא
למימר דדוקא במכניס זו ומוליא זו איכא לאו, וא"כ י"ל דבממיר יכ' ב'
לאוין, אי הלאו שכתב בגיה בפירוש, וא' הלאו דאית לממיר ב' מק"ל מלא
יחליף, ויהו דקאמר הש"ס לא איתא חד עשה ועקר ב' לאוי. מיהו כל זה
דוחק כבודות הש"ס. ולולא מהסתיפנא כ"ל דלא יחליטו ולא ימיר דנקט
קרא ליטא בעלמא נקט, ודברא הורה כלשון צב"א [ועי' מנחות י"ז ב'
חוס' ד"ה מאי, וסופה כ"ד א' חוס' ד"ה ורבי, דמסתבר קי"ל כן].
ומש"ס דלר"ש בשל אחרים ובשל עמו רק מיתורי דקראי דיש הכי, וא'
הש"ס קושיתיו הי"ל מהא דנקט הש"ס [ד"ה א'] דלכתוב לא יחליטו ולא
צמי ולא ימיר, ר"ל דלכתוב בפירוש לא יחליטו בשל אחרים [המורה ד"ה

דברי

קדש זו. תלה תמורה על האבר וכפשה לה בכל הבהמה והוא תמורה כולה וקריבה: ולא שלמים בהן. דאין כת צאבר אחד של בהמה קדש לעבות תמורה: והלא במקדשין. בתחלת ההקדש כשאומר רגלה של זו עולה. כולה עולה. כדילפינן

בשלמים(ג). ולא שלמים באברין. אמר רבי יוסי והלא במקדשין(ד). האומר רגלה של זו עולה. בולה עולה(ה). אף כשיאמר רגלה של זו תחת זו. תהא בולה תמורה החרתיה: ד אין המדומע מדמע אלא לפי השבובין. אין המחומץ מחמץ אלא לפי השבובין. אין המים שאובים פוסלין את המקוה אלא לפי השבובין: ד אין מי

המקוה חלף לפי תשבון. פירוש [קמח שכתב הר"ב פירשתיו צ"ה דתרומות מצנה ו' פ"ט. והפירוש השני שכתב] הר"ב לפי תשבון במשנהין את הכלים וכן פירש"י והרמב"ם ולפירוש זה אינו דומה סך לפי תשבון לחיוב. דלחיוב מיירי לפי תשבון הדבר הפוסל. לכן נראה פירוש התוס' שפירשו לפי תשבון הלוהין שפוסלין המקוה דהיינו שלשה ע"כ. [המנס מלאתי ראיתי להר"ן בס"פ כל הבשר. שכתב כפירש"י ומסיים בזה וז"ל. ומכוס דבתומע ובמחומץ ובמים שאובין שייך לפי תשבון הנינוכח בהדרי. אפי"פ שכתבון המים שאובים אינו מענין תשבון המדומע והמחומץ. ולעגא נמי הכי מוכח. דלא קמני דאין המים שאובין שכתבון בכבדים פוסלים חלף לפי תשבון. כדקמני אין המדומע והמחומץ פוסל. עכ"ל] ומ"ה הר"ב ומתני' ר"ג בן חוגי דהוא סבר ג' לוגין כו'. גמרא. וה"ל לאתויי סהם משנה דסוף פ"ג דמקואות. חלף דקמני ויסי בן חוגי דהכי קמני ליה בהדרי צברייתא כ"כ הר"ש שם במקואות. ומ"ה הר"ב ואינה הלכה. וכ"כ הרמב"ם. ותימה בעיני דאפי"ג דצברייתא מחלוקת היא כדמייתי לה בגמ' הך מסתם סהם לן הנא דמתני' כוהיה בספ"ג ממסכת מקואות. ומחלוקת צברייתא וסתם צמנה. הלכה כסתם מצנה. כמו שכבר כתבתי זה בהרבה מקומות. וכן שם לא כתבו הר"ב והרמב"ם שחינה הלכה. והתוס' [ד"ה יב"ח] כתבו שהראב"ד פסק להלכה כר"י בן חוגי. ולא פירשו טעמו וז"ל ברור שזה הוא טעמו מדסתם לן הנא דמתני' כוהיה. ושוב מלאתי שאף הרמב"ם צבכורו רפ"ה מהלכות מקואות כתב כסתם דמקואות. וכן פסק ג"כ פי"ד סי' ר"א: ד אין מי חטאת נעשין מי חטאת חלף עם

האלו ואם כן קרינה ביה לא ימיר בהמה בבהמה וליכא למימר כפירוש הר"ב דסוף פ"ב. ע"ש. מסיק בגמרא דהתם דף ס"ט דמתני' רבי שמעון היא דמקיש תמורה למעשר בס"פ מה מעשר קרבן יחיד כו'. הלכך דוק מינה נמי מה מעשר אינו נוהג בצאברים ועוצרים [דבעינן יעבור תחת השבט]. חף תמורה אינה נוהגת בצאברים ועוצרים: [והלא במקדשין כדלמעלה] אף כשיאמר רגלה של זו תחת זו. תהא בולה תמורה החרתיה: ד אין המדומע מדמע אלא לפי השבובין. אין המחומץ מחמץ אלא לפי השבובין. אין המים שאובים פוסלין את המקוה אלא לפי השבובין: ד אין מי

שנויי נוסחאות ולא שלמים באברין. כתי"ב. בהם; במשנ"ב א ב ל א ש ל י מ בהן. האומר. ד"ג הוא אוסר ויהי כתי"ב. זו [עולה] בולה. ד"ג זו שכלה ונתח. תהא. ד"ג שנתח. ד אין המחומץ. במשנ"ב ואין מחמץ. ד"ג וכתי"ב מחמץ. אין. במשנ"ב ואין המים שאובים. כתי"ב מים; ד"ג השאובים: ה אין במשנ"ב ואין.

תוספת הדרשים ד תוי"פ ד"ה אין המים כו' ע"ש. דכ"ל סיון ללו דוקא חלף חילוני כ' ומשני יוסר: ראשון לציון פ"א ד תי"ט ד"ה אין המים שאובין כו' הך משתם פסח לן חלף דמתני' כוהיה כו' עיי' יס"מ :

לקוטים נמי כתי"ב ולמדת פירוש מדברי הר"ב ק"א שם דעמיה דתי"ק דשם כתמה שייך כפרי אפי"ו על שם המין וז"ל בהמות הרבה חיי' יאמר ג"כ על כהמה או לוח פירש' מדכתיב בהמה בבהמה ולא כתיב בהמה בבהמה מפני לפרושי כתיבי נוזיין זו בהמה אחת כהמות הרבה או כהמות הרבה בבהמה או ע"ש והשתא איש נמי מאי דהוה ק"ל דהך בהמה כהמות מבעי ליה לדקתן כרייתא מן הנקר על הל"ן וכו' וכתי"ב הר"ב והקריה צברייתא דאי להחיל לתוד אחא קרא הו"מ למכתב שסור באתח מאי כהמות ש"מ ל' צ"ב וכו'. (ס"ג) :

[בבבשנח והלא במקדשין וכו' לאו דתי"ק מודה ליה כהא דלתי"ק קדוש נמי לא קדוש חלף צאבר שהשמה הלוייה זו כגון לנס או ראשה וכסנהו חיי' דס"ל דמתני' דלאו איבעין מקורו אלא עיקר כהמה וכתי"ב החי"ט וי"ט דהרמב"ם כדפי"ק דה"ל כשהשחוק דין משנתה דאין מותרין לחיובין בשלמים וכו' השכרה יוכינן כגון שאמר יד או רגלה של בהמה זו וכו' לומר דוקא כתי"ב לאשקו לנס או ראש וכו' דמתני' ודאי חלף ר"י עמ"ל דעשה קמח כדלתי"ב כתי"ב סרי כתיב כהמה המקיש (ס"ג) :

י כ י תפארת ישראל בועז

דדי עובר נמי ידך אמו. רבותא קמ"ל, חף לעובר דמיה לשמין, עכ"ל עובר לא מקרי בהמה [ע"ס]. או דלתי"ב אין ממיר בולד משום דתמורה הוקש למעשר, דאין העובר נתפס במעשר מדכתיב אשר יעבור, והעובר אינו עובר [בלקמן פ"ג מ"ה]. ותמורה דכרי רתוי"ט [פ"ג מ"ג ד"ה ומקדישין] קדשה דכרי הר"ב ורש"י שכתב דלתי"ב אין עובר עושה תמורה מדלתי"ב קרא בהמה, והיינו אליבא דר"י וכאוקימתא דס"ם הכה, ולרתוי"ט אדתי סברה זו [בחולין ס"ט ב']. אלא המשנה היא אליבא דר"י. אולם המעיין שם בסוף הסוגי' יראה שגדורו דכרי רב טימי בר גמי דס"ל כן, ועי' [רמב"ם פ"ו ממעשר]:

רק משערין יפה כמה תרומה יש בזהה זו לפי תערוכות הראשון, דאין תמורה עושה תמורה: (ב) דאם חומץ בשאור תרומה עיסת חולין, ונלכסרה, עיסת חולין אחרת, לא חביבין לעיסת חולין הב' כאלו נתחמלה מתרומה לצד, רק משערין יפה כמה שאור תרומה היה בהתיבת העיסה שמתערב בה העיסה הב', ולא נלכסרה העיסה הב' רק ביהי צחותו שיעור התרומה שבו כח להחמץ העיסה הב' מבלי החולין שמתערבין עמה. ואין אומרים בכל הך ח"כ מודאין אסור ממתת עלמו התרומה: (ג) דמקוה שהוא סולה מים שאובין פסול מדאורייתא. אבל מי נשמים שירדו לגומא והם מ' סאה, כשרין לעבול צקן, וגם אין נספלין

הכל ממזרים פרק א תמורה

ו הוועות והמנהגות אינן עושים תמורה. ויאמר להם למה לא תעשו תמורה כיון דהיינו יתרים על המצוה.

ה"כ ט"ז וז"ל לרדיו דגרסין בגמרא דתניא. וכן לרדך לסקן בדבריהם בדבור שקודם לזה שהעתיקו דתנן וז"ל דתניא. ומ"ס ה"כ וחס לא תרם הראשון אלא בעין רעה ט"ז. וכ"כ ר"ש. וה"ס איפכא נמי. וכן גרסא מלשן ה"כ וה"ס דבמסכת תרומות.

ומ"ס ה"כ תרומה השני תרומה כדתן תתם. וכלומר דאף תרומה השני תרומה. דאין לפרש דתרומת השני דוקא תרומה ולא הראשון. דתמי אולמיה דהוי תמיא וכ"כ הכ"מ בפ"ד מהלכות תרומות: רבי יהודה אומר הולד עושה תמורה. כהן ה"כ דאמר קרא יהיה לרבות את הולד ורבנן סברי יהיה לרבות שוגג כמזיד כו' דגבי קדשים לא קדים. משום דהוי הקדש בטעות. [דש"י]. כדתן ר"פ דניזיר וע"ש. ועין ס"פ דלקמן: וקרבות דבדק הבית. וכן העתיק הרמב"ם בפ"א מה"ט. אבל בגמ' ומ"מ יש ליישב גי' הספר והרמב"ם

והיה הוא. ולא הולד: רבי יהודה אומר הולד עושה תמורה. דאמר קרא יהיה לרבות את הולד ורבנן סברי יהיה לרבות שוגג כמזיד. שאם סבר [להמיר] שחור [והמיר] את הלבן: דגבי קדשים לא קדים משום דהוי הקדש בטעות וגבי תמורה קדים. והלכה כחכמים. ומיהו ר"ע"ג דאין תמורה עושה תמורה. ק"י"ל ממירין ומזריין וממירין צבחה א'. ואפי' כמה דהתם על צבחה אחת של הקדש צין צבח אחת צין צבח אחר זה. כולן תמורה: ולא ו' שלא נאמר אלא בבהמה. ולא המז ימיר צבחה צבחה: קדשי בדק הבית אין עושין תמורה. דגבי תמורה כתיב קרבן. וקדשי בדק הבית לא מקרי קרבן: אמר ר"ש והלא המעשר בכלל היה. ר"ס סבירא ליה דקדשי בדק הבית הוציא דאין עושים תמורה. ודגבי הלבן לא נפקא לן דלא עבדי תמורה. אלא מהכא. והלא מעשר צבחה היה. בכלל כל הקדשים דעבדי תמורה: ולמה יצא. דכתיב בדיוקיה

רבי יהודה אומר הולד עושה תמורה. אמרו לו הקדש עושה תמורה. לא הולד ולא תמורה עושין תמורה: ון העופות והמנחות אינן עושין תמורה. שלא נאמר אלא בבהמה. וכן ר"ש. וכן ר"ע"ג דאין עושים תמורה. שחמור [והמיר] את הלבן: דגבי קדשים לא קדים משום דהוי הקדש בטעות וגבי תמורה קדים. והלכה כחכמים. ומיהו ר"ע"ג דאין תמורה עושה תמורה. ק"י"ל ממירין ומזריין וממירין צבחה א'. ואפי' כמה דהתם על צבחה אחת של הקדש צין צבח אחת צין צבח אחר זה. כולן תמורה: ולא ו' שלא נאמר אלא בבהמה. ולא המז ימיר צבחה צבחה: קדשי בדק הבית אין עושין תמורה. דגבי תמורה כתיב קרבן. וקדשי בדק הבית לא מקרי קרבן: אמר ר"ש והלא המעשר בכלל היה. ר"ס סבירא ליה דקדשי בדק הבית הוציא דאין עושים תמורה. ודגבי הלבן לא נפקא לן דלא עבדי תמורה. אלא מהכא. והלא מעשר צבחה היה. בכלל כל הקדשים דעבדי תמורה: ולמה יצא. דכתיב בדיוקיה

דעושה תמורה. דכתיב גבי מעשר לא יבקר צין טוב לרע. ולא ימירו: מה מעשר קרבן יחיד. ועושה תמורה. אף כל קרבן יחיד עושה תמורה: יצאו קרבנות צבור. והשוחפין. דמעשר ליהיה בטוחות כדלמירין דפרק בתרא דמנחות [דף כ"ו] יהיה לך ולא של שותפות: יצאו קרבנות בדק הבית. דלע"ג דאקרו קרבן דכתיב [במדבר ל"ב] וקרב את קרבן ה' איש אשר מלא כלי זהב. איש קרבן מוצח כמעשר. ורבנן דלמיר לעיל קדשי בדק הבית לא אקרו קרבן סברי נתי דקרבן ה' אקרו. קרבן לה' לא אקרו. כשאר קרבנות מוצח:

דאמר קרא יהיה לרבות את הולד ורבנן סברי יהיה לרבות שוגג כמזיד. שאם סבר [להמיר] שחור [והמיר] את הלבן: דגבי קדשים לא קדים משום דהוי הקדש בטעות וגבי תמורה קדים. והלכה כחכמים. ומיהו ר"ע"ג דאין תמורה עושה תמורה. ק"י"ל ממירין ומזריין וממירין צבחה א'. ואפי' כמה דהתם על צבחה אחת של הקדש צין צבח אחת צין צבח אחר זה. כולן תמורה: ולא ו' שלא נאמר אלא בבהמה. ולא המז ימיר צבחה צבחה: קדשי בדק הבית אין עושין תמורה. דגבי תמורה כתיב קרבן. וקדשי בדק הבית לא מקרי קרבן: אמר ר"ש והלא המעשר בכלל היה. ר"ס סבירא ליה דקדשי בדק הבית הוציא דאין עושים תמורה. ודגבי הלבן לא נפקא לן דלא עבדי תמורה. אלא מהכא. והלא מעשר צבחה היה. בכלל כל הקדשים דעבדי תמורה: ולמה יצא. דכתיב בדיוקיה

דאמר קרא יהיה לרבות את הולד ורבנן סברי יהיה לרבות שוגג כמזיד. שאם סבר [להמיר] שחור [והמיר] את הלבן: דגבי קדשים לא קדים משום דהוי הקדש בטעות וגבי תמורה קדים. והלכה כחכמים. ומיהו ר"ע"ג דאין תמורה עושה תמורה. ק"י"ל ממירין ומזריין וממירין צבחה א'. ואפי' כמה דהתם על צבחה אחת של הקדש צין צבח אחת צין צבח אחר זה. כולן תמורה: ולא ו' שלא נאמר אלא בבהמה. ולא המז ימיר צבחה צבחה: קדשי בדק הבית אין עושין תמורה. דגבי תמורה כתיב קרבן. וקדשי בדק הבית לא מקרי קרבן: אמר ר"ש והלא המעשר בכלל היה. ר"ס סבירא ליה דקדשי בדק הבית הוציא דאין עושים תמורה. ודגבי הלבן לא נפקא לן דלא עבדי תמורה. אלא מהכא. והלא מעשר צבחה היה. בכלל כל הקדשים דעבדי תמורה: ולמה יצא. דכתיב בדיוקיה

ויהוה הוא, ולא ולד של קדוש: (לה) דמלת יהיה מיותר, לרבות ולד שנתהוה: (לו) אל"ף היינו ת"ק. וז"ל דה"ק, רק בהקדש כתיב תמורה, אבל ולד הרי לא כתיב כלל גבי תמורה, ומני"ל שימיר בה. ואי משום יהיה דקאמרת, לאו לרבות ולה, רק לרבות שוגג שנתהוה ממילא, אפי"ה דינו כמזיד, דבחיוב להמיר שור שחור והמיר לבן א"ע"ג דבהקדש כה"ג קו"ל דהקדש טעות אינו הקדש, אפי"ה בתמורה כה"ג קדוש: (לז) דכתיב ואם המז ימיר בהמה. [ואע"ג דבמזריין דע"ג צ"י קאמירין ואזכר בהמה למעלה, ושוקי לה בפומא דקליל. י"ל לשון חורא למזד ושוקי חמיוס למזד (במזריין קלוי ב'). דתע. (דכ"ק ד"ד ב'), קאמר אס לרבות העופות. אפי"ג דתסס כהפדדס כסר סיני כתיב אס בהמה, ש"מ דבלישנא דקרא אין עוף בכלל בהמה, וכן תיה בכלל בהמה ובהמה בכלל תיה [כנ"ק טס, וחולין ד"ע ע"א]: (לה) מדכתיב בהמורה קרבן, וקדשי בדק הבית לא מקרו קרבן: (לט) ר"ל מעשר בהמה תיה בכלל כל הקרבנות עושין תמורה: (מ) דפרט ביה קרא טעושה תמורה: (מא) וה"ה שותפין נמי כהמטעו, דהרי שותפין פטורין ממעשר בהמה: (מב) דה"ל מעשר דבר שהיה בכלל ויאל מן הכלל דלא ללמד ע"ע יאל אלא ללמד על הכלל פלו יאל. דר"ס ס"ל

קדשי. : ראשון לציון ו בששנה שלא נאמר הלא כהמה כשכ"ג אלא של נאמר אלא בהמה. ע' יס"מ :

לקבצים

ו הר"ב סד"ה שלא וכו' בהמה וכו' אפי"ג דך כהמה כהמה מבעי ליה לכודתי' לעיל מט' ב' וכמ"ס הכי"ס טס מ"מ ממילא כהמטעות הסיסס אינא למעוטי עושו ומחוח וכו' דיוקא מתיי' וקתי' טלח נאמר אלא בהמה ופי"ג קתי' טח' כהמה כלי' אפי"ג דעיקר הוי"ב בהמה מיבני לן לכדלעיל מ"מ כהמטעות מהמ טלח נאמר אלא בהמה ה"א נמי אינא למירי: (ע"ל) שם חו"ס ד"ה דהקדש וכ"י טמון כהמורה שמו וכ"י כלומר לפי טי"מ מן הכלל יודין תמורה שמו טלח קרא נמי אינא למירי: וכל מעשר כהמ"ס ה"כ טס מ"ס להכי אלטרין וכ"י ירדס כדי להמירו לכלל יפצדי נמי תמורה גופא שאם פעמין כהמת מולין אלל וקתס מעשר וקתס זו תמורה

ויהוה הוא, ולא ולד של קדוש: (לה) דמלת יהיה מיותר, לרבות ולד שנתהוה: (לו) אל"ף היינו ת"ק. וז"ל דה"ק, רק בהקדש כתיב תמורה, אבל ולד הרי לא כתיב כלל גבי תמורה, ומני"ל שימיר בה. ואי משום יהיה דקאמרת, לאו לרבות ולה, רק לרבות שוגג שנתהוה ממילא, אפי"ה דינו כמזיד, דבחיוב להמיר שור שחור והמיר לבן א"ע"ג דבהקדש כה"ג קו"ל דהקדש טעות אינו הקדש, אפי"ה בתמורה כה"ג קדוש: (לז) דכתיב ואם המז ימיר בהמה. [ואע"ג דבמזריין דע"ג צ"י קאמירין ואזכר בהמה למעלה, ושוקי לה בפומא דקליל. י"ל לשון חורא למזד ושוקי חמיוס למזד (במזריין קלוי ב'). דתע. (דכ"ק ד"ד ב'), קאמר אס לרבות העופות. אפי"ג דתסס כהפדדס כסר סיני כתיב אס בהמה, ש"מ דבלישנא דקרא אין עוף בכלל בהמה, וכן תיה בכלל בהמה ובהמה בכלל תיה [כנ"ק טס, וחולין ד"ע ע"א]: (לה) מדכתיב בהמורה קרבן, וקדשי בדק הבית לא מקרו קרבן: (לט) ר"ל מעשר בהמה תיה בכלל כל הקרבנות עושין תמורה: (מ) דפרט ביה קרא טעושה תמורה: (מא) וה"ה שותפין נמי כהמטעו, דהרי שותפין פטורין ממעשר בהמה: (מב) דה"ל מעשר דבר שהיה בכלל ויאל מן הכלל דלא ללמד ע"ע יאל אלא ללמד על הכלל פלו יאל. דר"ס ס"ל

סימא, דהרי כשחשם החלם מנקודה ז' עד הקבר, עדיין לא הגיע להקבר, וליכא נמיחש לעלם כשעורה שכיניע לשהא א' מהקבר. וגם אין לחוש שכשחשם החלם הוא עדין עשה ג' לא' הוצא עפר משדה ג' לא' ונטמא גם שדה א', ליתא, דהרי הם ס"ל דאין זיהפ"ר עושה זיהפ"ר. אמנם מה דק"ל צמה דמסמחין בכל זיהפ"ר ק' על ק' אמה, דהיינו כל הסטח הוא שחוק ק' על ק', וכן אמר' בפירוט (פי"ו דלהלן) דמסמח ביה ד' סלין, דמסמח ברור שכל סטח של הבית ד' סלין ממטא. וק' אמאי, הרי אפי' כשחשם ב' הנבולין, דהיינו מהקבר עד נקודה ו', ומהקבר עד נקודה ז', לא היה לן נטמא לוחן ק' אמה באורך וק' ברוחב, רק כפי אורך ורוחב הקבר, אבל למה נטמא כל הסטח שבמרוכב הבית ד' סלין, והרי בין שחשם גם לאורך או לרוחב לא נטמא הסטח הוא מללא נטע מחששו

בהקבר. וגם אין לחוש שהוצא לשם עמם מהסטח שחשם מהקבר דהרי אין זיהפ"ר עושה זיהפ"ר. ואת"ל דגם אמנעיט סטח הד' סלין אינו סמח רק אם לשם הולך להמחרישה ממקום הקבר. עכ"פ ק"ל למה יהיה האלכסון שמכל ז' מהקבר חמור יותר מאורך ורוחב הקבר, שהרי באורך ורוחב מהקבר אינו ממטא רק עד ק' אמה, ובהאלכסון של ק' על ק' הוהא יטמא ק"מ אמה מהקבר, דהרי כל אמה ברובע הוא אמה וז' חומשי באלכסונו (כעירובין דנ"א ח') וא"כ אלכסון של ק' על ק' הוא ק"מ אמה, והאיך נחוש שהולכה המחרישה עמם כשעורה חוץ להק' אמה. ונ"ל דכיון דזיהפ"ר מדרבנן מדחיל ספק סומא ברה"ם (ככתובות דכ"ח ב'), א"כ כל מדות חכמים קד הוא, לנער בשביל מרוגעה (כעירובין פ"ד מ"ח ופ"ה מ"א) ועי' עוד בש"ס (דנ"א א', ודנ"א ב'):

כשלי ככורו ס' כ' ק' לרבות את עפר לטלמים תמורת נוסף אינה קרנה כדאמין כפרקין לטל נמר העכרס העכרס מכור ובכסור כתיב הם הם קרנים ולין תמורת קרנין ועמ"ס כשלי ככורו: (כ"ד)

ר"ע מברטנורה

יש בקרבנות פרק ב תמורה

תוספת יום טוב

צינונים

פרק ב א יש בקרבנות היחיד. וקרבנות הצבור אין נוהגים אלא בזכרים. דרוכין עולות ועולה זכר שלהן נמי כתיב בצולו שער חטאת אחד: קרבנות היחיד

חייבין באחריותן. כלומר יש מאותן שקבוע להן זמן. שאפילו עבר זמן חייב להקריבם. כגון עולת יולדת וקרבנות מזורע. אם עבר שמיני שלו (יכול) [חייב] להקריב לאחר זמן. אבל קרבנות לצור שיש להם זמן. אם עבר זמן בטל קרבנו: משקרב הובה. שאם קרב הוצב בזמנו. ולא קרבו נכסיו עמו חייבין להקריבם. אפילו מאתן ועד עשרה ימים. דכתיב בפ"ט פנחס בצולו ומנחתם ונסכיהם לפריס לומר לך מנחתם ונסכיהם של קרבנות לצור קרבים. אפילו צליה. ואפילו למחר. אם קרבו קרבן בזמנו ולא נדמנו להם מנחות ונסכים מקריבין אותן כשזדמנו להן אפילו לאחר כמה ימים: חביתי בהן גדול. דהוהין שבה ועומאה. דכתיב בהו מנחה המיד. הרי לך מנחתה של תמידין שדחה שבה וטומאה. דכתיב כתיב בזמנו. והמרינן בזמנו. אף בצבת [אף] בטומאה. שאם היו רוב הבהים עמאים עושים אותו בטומאה: ופר יוה"כ. פרו

פרק ב א שקרבנות היחיד עושים תמורה. מפרש בגמרא בעיקר זביחה [הקדש ראשון]. [רש"י] קמני. דהא תמורה קרבנין יחיד ואינה עושה המורה. וולד דקרבנין יחיד. ועוף נמי דקרבנין יחיד.

ואינה עושה תמורה [כדמתנין לכולהו בפ"ק]. אלא נמי לאו [בר] זביחה הוא. דמלק ולא נשחט: קרבנות היחיד חייבים באחריותן. לטון הר"ב כלומר יש מאותן שקבוע להן זמן כו'. וכן לטון רש"י. וטעמיהו. דהא יש שקבוע להם זמן ואם עבר זמן אין חייבים באחריותן. חביתי כ"ג. ופר יוה"כ. אלא יש בקרבנות היחיד קאמרינן. ולא כל קרבנות היחיד. וכן פסק הרמב"ם בפ"א מה'הקרבנות. והיינו טעמא דר"מ לא מותיב הכא. ומ"ש הר"ב. אבל קרבנות לצור שיש להם זמן. וכן לטון רש"י. ולאפוקי פר הכא על המלות. ושערי עבודה זרה: ובאחריות נסכיהם. כלומר היין והסלק. וכמ"ש במשנה ג' פ"ד דזבחים. והיינו דבסמוך מפרש הר"ב מיניה (*)(ומנחתה ונסכיה): אינן

פ"ב א יש בקרבנות היחיד. וקרבנות הצבור אין נוהגים אלא בזכרים. דרוכין עולות ועולה זכר שלהן נמי כתיב בצולו שער חטאת אחד: קרבנות היחיד חייבין באחריותן. כלומר יש מאותן שקבוע להן זמן. שאפילו עבר זמן חייב להקריבם. כגון עולת יולדת וקרבנות מזורע. אם עבר שמיני שלו (יכול) [חייב] להקריב לאחר זמן. אבל קרבנות לצור שיש להם זמן. אם עבר זמן בטל קרבנו: משקרב הובה. שאם קרב הוצב בזמנו. ולא קרבו נכסיו עמו חייבין להקריבם. אפילו מאתן ועד עשרה ימים. דכתיב בפ"ט פנחס בצולו ומנחתם ונסכיהם לפריס לומר לך מנחתם ונסכיהם של קרבנות לצור קרבים. אפילו צליה. ואפילו למחר. אם קרבו קרבן בזמנו ולא נדמנו להם מנחות ונסכים מקריבין אותן כשזדמנו להן אפילו לאחר כמה ימים: חביתי בהן גדול. דהוהין שבה ועומאה. דכתיב בהו מנחה המיד. הרי לך מנחתה של תמידין שדחה שבה וטומאה. דכתיב כתיב בזמנו. והמרינן בזמנו. אף בצבת [אף] בטומאה. שאם היו רוב הבהים עמאים עושים אותו בטומאה: ופר יוה"כ. פרו

פרק ב א יש בקרבנות היחיד עושים תמורה. מפרש בגמרא בעיקר זביחה [הקדש ראשון]. [רש"י] קמני. דהא תמורה קרבנין יחיד ואינה עושה המורה. וולד דקרבנין יחיד. ועוף נמי דקרבנין יחיד. ואינה עושה תמורה [כדמתנין לכולהו בפ"ק]. אלא נמי לאו [בר] זביחה הוא. דמלק ולא נשחט: קרבנות היחיד חייבים באחריותן. לטון הר"ב כלומר יש מאותן שקבוע להן זמן כו'. וכן לטון רש"י. וטעמיהו. דהא יש שקבוע להם זמן ואם עבר זמן אין חייבים באחריותן. חביתי כ"ג. ופר יוה"כ. אלא יש בקרבנות היחיד קאמרינן. ולא כל קרבנות היחיד. וכן פסק הרמב"ם בפ"א מה'הקרבנות. והיינו טעמא דר"מ לא מותיב הכא. ומ"ש הר"ב. אבל קרבנות לצור שיש להם זמן. וכן לטון רש"י. ולאפוקי פר הכא על המלות. ושערי עבודה זרה: ובאחריות נסכיהם. כלומר היין והסלק. וכמ"ש במשנה ג' פ"ד דזבחים. והיינו דבסמוך מפרש הר"ב מיניה (*)(ומנחתה ונסכיה): אינן

פ"ב א יש בקרבנות היחיד עושים תמורה. מפרש בגמרא בעיקר זביחה [הקדש ראשון]. [רש"י] קמני. דהא תמורה קרבנין יחיד ואינה עושה המורה. וולד דקרבנין יחיד. ועוף נמי דקרבנין יחיד. ואינה עושה תמורה [כדמתנין לכולהו בפ"ק]. אלא נמי לאו [בר] זביחה הוא. דמלק ולא נשחט: קרבנות היחיד חייבים באחריותן. לטון הר"ב כלומר יש מאותן שקבוע להן זמן כו'. וכן לטון רש"י. וטעמיהו. דהא יש שקבוע להם זמן ואם עבר זמן אין חייבים באחריותן. חביתי כ"ג. ופר יוה"כ. אלא יש בקרבנות היחיד קאמרינן. ולא כל קרבנות היחיד. וכן פסק הרמב"ם בפ"א מה'הקרבנות. והיינו טעמא דר"מ לא מותיב הכא. ומ"ש הר"ב. אבל קרבנות לצור שיש להם זמן. וכן לטון רש"י. ולאפוקי פר הכא על המלות. ושערי עבודה זרה: ובאחריות נסכיהם. כלומר היין והסלק. וכמ"ש במשנה ג' פ"ד דזבחים. והיינו דבסמוך מפרש הר"ב מיניה (*)(ומנחתה ונסכיה): אינן

פ"ב א יש בקרבנות היחיד עושים תמורה. מפרש בגמרא בעיקר זביחה [הקדש ראשון]. [רש"י] קמני. דהא תמורה קרבנין יחיד ואינה עושה המורה. וולד דקרבנין יחיד. ועוף נמי דקרבנין יחיד. ואינה עושה תמורה [כדמתנין לכולהו בפ"ק]. אלא נמי לאו [בר] זביחה הוא. דמלק ולא נשחט: קרבנות היחיד חייבים באחריותן. לטון הר"ב כלומר יש מאותן שקבוע להן זמן כו'. וכן לטון רש"י. וטעמיהו. דהא יש שקבוע להם זמן ואם עבר זמן אין חייבים באחריותן. חביתי כ"ג. ופר יוה"כ. אלא יש בקרבנות היחיד קאמרינן. ולא כל קרבנות היחיד. וכן פסק הרמב"ם בפ"א מה'הקרבנות. והיינו טעמא דר"מ לא מותיב הכא. ומ"ש הר"ב. אבל קרבנות לצור שיש להם זמן. וכן לטון רש"י. ולאפוקי פר הכא על המלות. ושערי עבודה זרה: ובאחריות נסכיהם. כלומר היין והסלק. וכמ"ש במשנה ג' פ"ד דזבחים. והיינו דבסמוך מפרש הר"ב מיניה (*)(ומנחתה ונסכיה): אינן

פ"ב א יש בקרבנות היחיד עושים תמורה. מפרש בגמרא בעיקר זביחה [הקדש ראשון]. [רש"י] קמני. דהא תמורה קרבנין יחיד ואינה עושה המורה. וולד דקרבנין יחיד. ועוף נמי דקרבנין יחיד. ואינה עושה תמורה [כדמתנין לכולהו בפ"ק]. אלא נמי לאו [בר] זביחה הוא. דמלק ולא נשחט: קרבנות היחיד חייבים באחריותן. לטון הר"ב כלומר יש מאותן שקבוע להן זמן כו'. וכן לטון רש"י. וטעמיהו. דהא יש שקבוע להם זמן ואם עבר זמן אין חייבים באחריותן. חביתי כ"ג. ופר יוה"כ. אלא יש בקרבנות היחיד קאמרינן. ולא כל קרבנות היחיד. וכן פסק הרמב"ם בפ"א מה'הקרבנות. והיינו טעמא דר"מ לא מותיב הכא. ומ"ש הר"ב. אבל קרבנות לצור שיש להם זמן. וכן לטון רש"י. ולאפוקי פר הכא על המלות. ושערי עבודה זרה: ובאחריות נסכיהם. כלומר היין והסלק. וכמ"ש במשנה ג' פ"ד דזבחים. והיינו דבסמוך מפרש הר"ב מיניה (*)(ומנחתה ונסכיה): אינן

פ"ב א יש בקרבנות היחיד עושים תמורה. מפרש בגמרא בעיקר זביחה [הקדש ראשון]. [רש"י] קמני. דהא תמורה קרבנין יחיד ואינה עושה המורה. וולד דקרבנין יחיד. ועוף נמי דקרבנין יחיד. ואינה עושה תמורה [כדמתנין לכולהו בפ"ק]. אלא נמי לאו [בר] זביחה הוא. דמלק ולא נשחט: קרבנות היחיד חייבים באחריותן. לטון הר"ב כלומר יש מאותן שקבוע להן זמן כו'. וכן לטון רש"י. וטעמיהו. דהא יש שקבוע להם זמן ואם עבר זמן אין חייבים באחריותן. חביתי כ"ג. ופר יוה"כ. אלא יש בקרבנות היחיד קאמרינן. ולא כל קרבנות היחיד. וכן פסק הרמב"ם בפ"א מה'הקרבנות. והיינו טעמא דר"מ לא מותיב הכא. ומ"ש הר"ב. אבל קרבנות לצור שיש להם זמן. וכן לטון רש"י. ולאפוקי פר הכא על המלות. ושערי עבודה זרה: ובאחריות נסכיהם. כלומר היין והסלק. וכמ"ש במשנה ג' פ"ד דזבחים. והיינו דבסמוך מפרש הר"ב מיניה (*)(ומנחתה ונסכיה): אינן

י בין

פ"ב א יש בקרבנות היחיד עושים תמורה. מפרש בגמרא בעיקר זביחה [הקדש ראשון]. [רש"י] קמני. דהא תמורה קרבנין יחיד ואינה עושה המורה. וולד דקרבנין יחיד. ועוף נמי דקרבנין יחיד. ואינה עושה תמורה [כדמתנין לכולהו בפ"ק]. אלא נמי לאו [בר] זביחה הוא. דמלק ולא נשחט: קרבנות היחיד חייבים באחריותן. לטון הר"ב כלומר יש מאותן שקבוע להן זמן כו'. וכן לטון רש"י. וטעמיהו. דהא יש שקבוע להם זמן ואם עבר זמן אין חייבים באחריותן. חביתי כ"ג. ופר יוה"כ. אלא יש בקרבנות היחיד קאמרינן. ולא כל קרבנות היחיד. וכן פסק הרמב"ם בפ"א מה'הקרבנות. והיינו טעמא דר"מ לא מותיב הכא. ומ"ש הר"ב. אבל קרבנות לצור שיש להם זמן. וכן לטון רש"י. ולאפוקי פר הכא על המלות. ושערי עבודה זרה: ובאחריות נסכיהם. כלומר היין והסלק. וכמ"ש במשנה ג' פ"ד דזבחים. והיינו דבסמוך מפרש הר"ב מיניה (*)(ומנחתה ונסכיה): אינן

תפארת ישראל

פ"ב א יש בקרבנות היחיד עושים תמורה. מפרש בגמרא בעיקר זביחה [הקדש ראשון]. [רש"י] קמני. דהא תמורה קרבנין יחיד ואינה עושה המורה. וולד דקרבנין יחיד. ועוף נמי דקרבנין יחיד. ואינה עושה תמורה [כדמתנין לכולהו בפ"ק]. אלא נמי לאו [בר] זביחה הוא. דמלק ולא נשחט: קרבנות היחיד חייבים באחריותן. לטון הר"ב כלומר יש מאותן שקבוע להן זמן כו'. וכן לטון רש"י. וטעמיהו. דהא יש שקבוע להם זמן ואם עבר זמן אין חייבים באחריותן. חביתי כ"ג. ופר יוה"כ. אלא יש בקרבנות היחיד קאמרינן. ולא כל קרבנות היחיד. וכן פסק הרמב"ם בפ"א מה'הקרבנות. והיינו טעמא דר"מ לא מותיב הכא. ומ"ש הר"ב. אבל קרבנות לצור שיש להם זמן. וכן לטון רש"י. ולאפוקי פר הכא על המלות. ושערי עבודה זרה: ובאחריות נסכיהם. כלומר היין והסלק. וכמ"ש במשנה ג' פ"ד דזבחים. והיינו דבסמוך מפרש הר"ב מיניה (*)(ומנחתה ונסכיה): אינן

י בין

פ"ב א יש בקרבנות היחיד עושים תמורה. מפרש בגמרא בעיקר זביחה [הקדש ראשון]. [רש"י] קמני. דהא תמורה קרבנין יחיד ואינה עושה המורה. וולד דקרבנין יחיד. ועוף נמי דקרבנין יחיד. ואינה עושה תמורה [כדמתנין לכולהו בפ"ק]. אלא נמי לאו [בר] זביחה הוא. דמלק ולא נשחט: קרבנות היחיד חייבים באחריותן. לטון הר"ב כלומר יש מאותן שקבוע להן זמן כו'. וכן לטון רש"י. וטעמיהו. דהא יש שקבוע להם זמן ואם עבר זמן אין חייבים באחריותן. חביתי כ"ג. ופר יוה"כ. אלא יש בקרבנות היחיד קאמרינן. ולא כל קרבנות היחיד. וכן פסק הרמב"ם בפ"א מה'הקרבנות. והיינו טעמא דר"מ לא מותיב הכא. ומ"ש הר"ב. אבל קרבנות לצור שיש להם זמן. וכן לטון רש"י. ולאפוקי פר הכא על המלות. ושערי עבודה זרה: ובאחריות נסכיהם. כלומר היין והסלק. וכמ"ש במשנה ג' פ"ד דזבחים. והיינו דבסמוך מפרש הר"ב מיניה (*)(ומנחתה ונסכיה): אינן

אלו קדשים פרק ג תמורה

רבי אליעזר אומר... ר"ע מברמנורה... חכמים... ר"ע מברמנורה...

הנה [ידון] לה"א כי אלה חפילו עד סוף העולם... ובריש מסכת יבמות... לה דייק... כיון דתנא לרות ורותיין...

מסוס דבמשיה תנא [ידון] לר' אליעזר דאמר לקמן ולד שלמים לא יקרב שלמים... משה"ה תנא ולד ולקן עד סוף העולם...

שנויי גמראות... וט עונים... ר"ע מברמנורה... ר"ע מברמנורה... ר"ע מברמנורה...

וטעונוסמכיבה ונסכים ותנופה וחזה וישוק... רבי אליעזר אומר ולד שלמים לא יקרב שלמים... רבי שמעון לא נחלקו על ולד ולד שלמים...

מסוס גזירה דאי חמרת ולד שלמים יש לו חקנה אחי לשהייה לאס עד שתלד... ויגדל עדרים מן הולדות... ואתו צבו לדי גיזה ועבודה...

תוספות חדשים

פ"ג א בר"ה ד"ה לא נחלקו טו' ופסקי... ר"ע מברמנורה... ר"ע מברמנורה...

נאכל ליום ולילה: ובלבד שאינן פועלין לחם... דכתיב על לחם החודה הקודה ענמה טעונה לחם ולא ולדה ותמורתה טעונים לחם: תמורת עולה...

י כי

תפארת ישראל

י בין

ראשון לציון... פ"ג א בר"ה ד"ה... ר"ע מברמנורה... ר"ע מברמנורה...

דאפילו עד סוף העולם דודאי חזינו דלגדל קבועי... ר"ע מברמנורה... ר"ע מברמנורה...

אפילו בכרך שחזן לא יקרינו... ר"ע מברמנורה... ר"ע מברמנורה...

ילדה התמורה זכר : ויביא בדמיו עולה . ורישא דקמתי הכי אלו כעולם גבי ולד של תמורה משום דהקדש ראשון שבאו אלו כולם ממנו הוא קרב דזכר הוא . אבל הכא דמפריש נקבה לעולה הקדש ראשון שכולם בחיים ממנו נקבה היא ורישה קריבה .

ובליל לאשים : ג המפריש נקבה לעולה וילדה זכר . ירעה עד שישתאב וימכר ויביא בדמיו עולה . רבי אליעזר אומר הוא עצמו יקרב עולה . המפריש נקבה לאשים . הרעה עד שישתאב . ותמכר ויביא בדמיה אשמים . אם קרב אשמייה יפלו דמיה לגדבה . רבי שמעון אומר תמכר שלא במום . תמורת אשם ולד תמורתה . וולדן וולד ולדן עד סוף העולם . ירעו עד שישתאבו וימכרו ויפלו דמיה לגדבה . רבי אליעזר אומר ימותא . ורבי אליעזר אומר יביא בדמיה עולותיה . אשם שמתו בעליו .

קדשה קדושה הגוף ותמכר מיד ויביא בדמיה אשם . ואע"ג דגבי מפריש נקבה לעולה . לא פליג ר"ש דבעיא מום . תסם הוא דליכא סם עולה בנקבה דאשכחן עולה נקבה בעוף . אבל אשם נקבה לא מטי . הלכך היינו מומא . ולא קדשה אלא לדמי . ואין הלכה כר"ש : תמורת אשם וכו' . כולן ירעו . דהלכה היא כל שבחטאת מההוה והמורה חטאת מההוה : ימותו . דאיה ליה לר"א כחטאת כחשם . מה שבחטאת מההוה חף באשם מההוה : יביא בדמיה עולות . דמותרות לגדבה יחיד חוני . ולא לגדבה לצור : אשם שמתו בעליו או שכפרו בעליו באהר . דבחטאת תמות

לה . ואין לפרש הל"מ מדר"א פליג . אלא כלומר דקבלה קבלו כן . הרמב"ם לפי שהמקובל בידם כל שבחטאות כו' ומיהו לעיל דף י"ח מייטי לה לחמתי וכתב רש"י הל"מ הוא וי"ל דהלכה היתה תמורת אשם לא תקרב וזוהו מודה ר"א כל רש"י שהעתיק לקמן בדבור אשם כו' ועיין בפ' דלעיל מ"ב : ר' אליעזר אומר ימותו . לטון הר"ב דאיה ליה לר"א כו' בריש מסכת זבחים . רש"י : רא"א יביא בדמיה עולות . דע"כ לא אומר ר"א הוא עצמו יקרב עולה [אלא גבי מפריש נקבה לעולה] דליכא סם עולה על אמו . אבל גבי תמורה ולד אשם דליכא סם (עולה) [אשם] על אמו . מודה ר"א בדמיו חין . הוא עצמו לא קרב . גמ' : עולות . ל' הר"ב דמותרות לגדבה יחיד . והכי איתא בגמ' . ואמרו ליה מאתרות לגדבה לצור וגרחה דפלוגתיהו במוחרות דספ"ב דשקלים . דר"א לא ס"ל דלנדבת לצור : אשם שמתו בעליו

המפריש נקבה לעולה . ורישא דקמתי הכי אלו כעולם גבי ולד של תמורה משום דהקדש ראשון שבאו אלו כולם ממנו הוא קרב דזכר הוא . אבל הכא דמפריש נקבה לעולה הקדש ראשון שכולם בחיים ממנו נקבה היא ורישה קריבה .

ובליל לאשים : ג המפריש נקבה לעולה וילדה זכר . ירעה עד שישתאב וימכר ויביא בדמיו עולה . רבי אליעזר אומר הוא עצמו יקרב עולה . המפריש נקבה לאשים . הרעה עד שישתאב . ותמכר ויביא בדמיה אשמים . אם קרב אשמייה יפלו דמיה לגדבה . רבי שמעון אומר תמכר שלא במום . תמורת אשם ולד תמורתה . וולדן וולד ולדן עד סוף העולם . ירעו עד שישתאבו וימכרו ויפלו דמיה לגדבה . רבי אליעזר אומר ימותא . ורבי אליעזר אומר יביא בדמיה עולותיה . אשם שמתו בעליו .

קדשה קדושה הגוף ותמכר מיד ויביא בדמיה אשם . ואע"ג דגבי מפריש נקבה לעולה . לא פליג ר"ש דבעיא מום . תסם הוא דליכא סם עולה בנקבה דאשכחן עולה נקבה בעוף . אבל אשם נקבה לא מטי . הלכך היינו מומא . ולא קדשה אלא לדמי . ואין הלכה כר"ש : תמורת אשם וכו' . כולן ירעו . דהלכה היא כל שבחטאת מההוה והמורה חטאת מההוה : ימותו . דאיה ליה לר"א כחטאת כחשם . מה שבחטאת מההוה חף באשם מההוה : יביא בדמיה עולות . דמותרות לגדבה יחיד חוני . ולא לגדבה לצור : אשם שמתו בעליו או שכפרו בעליו באהר . דבחטאת תמות

לה . ואין לפרש הל"מ מדר"א פליג . אלא כלומר דקבלה קבלו כן . הרמב"ם לפי שהמקובל בידם כל שבחטאות כו' ומיהו לעיל דף י"ח מייטי לה לחמתי וכתב רש"י הל"מ הוא וי"ל דהלכה היתה תמורת אשם לא תקרב וזוהו מודה ר"א כל רש"י שהעתיק לקמן בדבור אשם כו' ועיין בפ' דלעיל מ"ב : ר' אליעזר אומר ימותו . לטון הר"ב דאיה ליה לר"א כו' בריש מסכת זבחים . רש"י : רא"א יביא בדמיה עולות . דע"כ לא אומר ר"א הוא עצמו יקרב עולה [אלא גבי מפריש נקבה לעולה] דליכא סם עולה על אמו . אבל גבי תמורה ולד אשם דליכא סם (עולה) [אשם] על אמו . מודה ר"א בדמיו חין . הוא עצמו לא קרב . גמ' : עולות . ל' הר"ב דמותרות לגדבה יחיד . והכי איתא בגמ' . ואמרו ליה מאתרות לגדבה לצור וגרחה דפלוגתיהו במוחרות דספ"ב דשקלים . דר"א לא ס"ל דלנדבת לצור : אשם שמתו בעליו

תמורת אשם

רש"י ורבי אליעזר אומר כו' דפסחים כ"ג ע"א ובעינינו י"ב ע"א איתא : יבוצע אומר עיין ספ"ג : ח"ט ד"ה תמורת אשם תוספת רעק"א

יבין

הגוף להא מלחה , דנבעי מוס מומס . [ונקבט הגא הדין דמפריש נקיבה לאשם שלא תמכר בלי מום , אע"ג דלא אשכחן אשם שיהיה נקבה . ור"כ כ"ט כהקדים נקיבה לעולה , דלא תמכר בלי מום , דהרי אשכחן בעולה עוף דרשאי לסיבות נקבה . ור"ב מ"ט לא נוקט לעיל דמפריש נקבה לאשם וילדה זכר , דלא יקרב הולד לאשם . משום דג"כ מכת ק"ו שמעינן לה מולד עולה דנקט , דמה ולד עולה , דאפשר שיחול סם עולה על אמו הנקבה במיני עופות , אפי"ם לא יקרב הולד , מכ"ט בולד אשם ע"א כלל שיחול סם אשם על אמו הנקבה , ומר"ע בלחמ ר"א דפליג בולד עולה מודה בולד אשם שלא יקרב הוא עצמו . או י"ל דכרישה לא נקט כאשם , דא"כ לא הוה פליג ר"א , דכ"ט לג"פ ירעה , דכלל שבחטאת מההוה באשם ירעה , וכפ"ס לא נקט בעולה כה"ג דקמ"ל רבואה , אע"ג כאשם מתעבכ כהרשו עד שישתאב , אפי"ם לת"ק ירעה : יח) ותו ח"ט לזאת : יט) להקריב ממנו עולות נדרשה כשהמזבח פטוי : ב) דר"ל כבעלת מוס [ועי' מנחות ס"ב מ"ג] . אבל בעולה שהפרישה נקבה , מודה שתמתין עד שתומס , מדאשכחן עולת נקבה בעוף : בא) וזו ר' אליעזר בן הורקנס [מההקדמו ל' אלעזר דסיפא , שהוה ר"א בן שמעון שהיה מותר לר"א בן הורקנס , כלעיל סי' ע"ג] . וס"ל דמדוכתיב דחטאת כאשם , הוקפו אהרדי שיהיה דונס שוה : בב) עולת יחיד : בג) או או קמתי :

תפארת ישראל

הגוף להא מלחה , דנבעי מוס מומס . [ונקבט הגא הדין דמפריש נקיבה לאשם שלא תמכר בלי מום , אע"ג דלא אשכחן אשם שיהיה נקבה . ור"כ כ"ט כהקדים נקיבה לעולה , דלא תמכר בלי מום , דהרי אשכחן בעולה עוף דרשאי לסיבות נקבה . ור"ב מ"ט לא נוקט לעיל דמפריש נקבה לאשם וילדה זכר , דלא יקרב הולד לאשם . משום דג"כ מכת ק"ו שמעינן לה מולד עולה דנקט , דמה ולד עולה , דאפשר שיחול סם עולה על אמו הנקבה במיני עופות , אפי"ם לא יקרב הולד , מכ"ט בולד אשם ע"א כלל שיחול סם אשם על אמו הנקבה , ומר"ע בלחמ ר"א דפליג בולד עולה מודה בולד אשם שלא יקרב הוא עצמו . או י"ל דכרישה לא נקט כאשם , דא"כ לא הוה פליג ר"א , דכ"ט לג"פ ירעה , דכלל שבחטאת מההוה באשם ירעה , וכפ"ס לא נקט בעולה כה"ג דקמ"ל רבואה , אע"ג כאשם מתעבכ כהרשו עד שישתאב , אפי"ם לת"ק ירעה : יח) ותו ח"ט לזאת : יט) להקריב ממנו עולות נדרשה כשהמזבח פטוי : ב) דר"ל כבעלת מוס [ועי' מנחות ס"ב מ"ג] . אבל בעולה שהפרישה נקבה , מודה שתמתין עד שתומס , מדאשכחן עולת נקבה בעוף : בא) וזו ר' אליעזר בן הורקנס [מההקדמו ל' אלעזר דסיפא , שהוה ר"א בן שמעון שהיה מותר לר"א בן הורקנס , כלעיל סי' ע"ג] . וס"ל דמדוכתיב דחטאת כאשם , הוקפו אהרדי שיהיה דונס שוה : בב) עולת יחיד : בג) או או קמתי :

יבין

אפשר , דהרי עולה זכר הוא : יד) והרי חין עולה נקיבה : טו) דדוקא בולד תמורת עולה , וולדן וכו' [כלעיל מ"ב] יקרב , משום דהעולה גופה שאלו בלאו מכתה ג"כ קריבה , דהרי זכר הוא . מנש"כ הכא , דהעולה גופה נקיבה היתה , והרעה עד שישתאב , להכי גס הבאים מכתה ירעו : טז) ר' אלעזר גרסינן בלא יו"ד , דסתמו הוא ר"א בן שמעון רבו של רבינו הקדוש [בינמות דס"ד א']. אבל ר' אליעזר ביו"ד , סתמו הוא ר"א בן הורקנס שהיה הוא ור' יהושע שתיק תלמידי רבן יוחנן בן זכאי , שהיה בזמן התורבן כבר קודם לנשיאותו של רבן גמליאל זקינו של רבי [כמ"ט בפירושו לזנות פ"ב סי' ס"ז] . ובאובד דקר ר"א דהכא היינו ר"א בן שמעון שהיה אחרון בזמן לר"א בן הורקנס , דהרי לקמן במתני' בתמורת אשם נקט תרי ר"א , ר"א אומר ימותו ור"א אומר יביא בדמיה עולות , ומסתמא הר' דקדים בזמן נקט ליה תחלה . והיינו ר"א בן הורקנס , ור"א דנקט לבסוף היינו ר"א בן שמעון . ומדמקשה ט"ס מר"א כחמ דהתם דקאמר יביא בדמיה עולות , אר"א דהכא דקאמר שהוא עצמו יקרב עולה , ש"מ דתרווייהו ר' אלעזר בן שמעון ס"ן : יז) ובלא מוס לא תמכר , דלע"ג דלא הוה לאשם לא הוה הא במוס נמור , דע"כ מדנחית לה קדושת דמים , נחית לה נמי קדושת

אמר ר"ש מה המעט
שחבירו והמעט מה ר"ש
י"ג פ"ג

שנויי נוסחאות
המעט. נמשכ"ל מעט.
במק"ל. נמשכ"ל
מסקומן. שנוי"ל לו.
כתי"ק לחם. נמשכ"ל
בהם.

חס בלא תמימים יקרב: לבעלים. בכור לכהן ומעשר לישראל: אר"ש מה מעט. שהבכור והמעשר אינן באין מח"ל כשאר קדשים: שבכור ומעשר יש להם פרנסה במקומן. יש להם תקנה במקומן שירעו עד שיסתאבו [ויאלטו] בזמן לבעלים: ושאר כל הקדשים. אע"פ שגם
זהו מוס הרי הן בקדושתן ולריד
אחה לפדותן ולהעלות דמיהן ולהקריבן
:הואיל וכופן להעלות דמיהן. יעלו הן
עלמן ויקרבן. ופסק ההלכה דכור
ומעשר טעלו מח"ל תמימים לא יקרב
דכתיב (דברים י"ד) והלאת לפני ה'
אלהיך [ונת'] מעשר דגך תירושך ויזהרך וצבורות בקרך ולאך.
ממקום שהיה מעלה מעשר ודגן אחה מעלה בכור. וממקום
שאין אחה מעלה מעשר דגן. אין אחה מעלה בכור. ומעשר בהמה נמי אחקש למעשר דגן:

יכין תפארת ישראל יכין

מח"ל: ב"ג דבכר הכבוד טיין לכהן, והמעשר לבעלים: (מד' ר"ל
יש להן הקנה בח"ל, שירעו עד שיסתאבו ויאלטו: מה) דאף
כשיוממו לריד לפדותן להעלות דמיהן להקריב הקרבן בעדן. ומדמשאר
בזן קדוה גם כשיוממו, להכי כשהן תמימים יעלה הן עלמן

ר"ע מברטנורה וילך חטאת פרק ד תמורה תוספת יום טוב ציונים

פ"ד א וילך חטאת ותמורה
חטאת. כ"ל פ"ג פטולה
י' פ"ג ויזכורו חטאת פ"ג
ה"ו יוסף פ"ו כ"ל ויהי ויזכור
שם פ"ד פ"ד ויהי פ"ג יקרא
חנה פ"ו פ"ו ויהי פ"ד פ"ד
פ"ד מה' פטולה המוקדשת פ"ל
וחטאת שמתו בעלות. לפ"ל
פ"ו פ"ל פ"ו פ"ל פ"ל י"ה פ"ל
מ"ו כ"ל פ"ג: א"כ משכפרו
הבעלים. פ"ו פ"ל פ"ל:
ואינו עושה תמורה. פ"ו
פ"ל מה' פטולה פ"ו

שנויי נוסחאות
פ"ד א שעברה.
ב"ג פ"ג ד"ו
ושעברת. כתי"ק נמשכ"ל
לפ"ל ויזכור. ושעברת.
משכפרו. כ"ד פ"ג
משכפרו. כתי"ק פ"ג
וכן הגיה כתי"ק. וא"כ ה'
כתי"ק אינה.

תוספת רעק"א
פ"ד א בששנה (א"ת ו'
ולך חטאת. תמי'
ו' שנויה ע"י רש"י
דמעי"ל:

לקומים
פ"ד א הרי"ב ג"ה
שעברה וכו' אם
ז'א"כ שנמלאת וכו' פ"ו
ל"י מחוקקת המיתין כמשה
ד"ה י"שנא דקתי' אם
משכפרו הבעלים שמה שהם
ול' קתי' אם משכפרו
הבעלים נמלאת ח"כ משמע
דבכל גווה מיימי מתני'
בין מלאת והח"כ נמשכ"ל
ובין נמשכ"ל והח"כ נמשכ"ל
ו"כ ה"ה א"ש ל"י דמלאת
דח"כ נמלאת לפני כפרה
מזה אלה ח"כ לריבן
דמעי"ל עליה דר' ו"כ
דלינה מתה אלא בנמלאת
(לאחר

פרק ד א וילך חטאת ותמורה וכו'. בפסיקה פרשת ויקרא
דף ו' ה"ב סימנייהו ותמנ"ט: ימורו. לא
שההנס ככלי או נידים. אלא מכוונין אותה לבית אחד ומיתין
אחיה שם עד שתמות. כמ"ש הר"ב ברפ"ו דיומא. [ורפ"ח
דזבחים] וכלומר באין נותנין לה
מוצת. וכן פירש"י בפ"ג דקדושין
דף כ"ה: שעברה שנתה וזכרה
ונמלאת בעלת מוס. פ"ה הר"ב דהאי
שאבדה דקתי עולה לכאן ולכאן וכו'.
ואריך למתני אם אבדה גבי בעל
מוס. דאי קנא גבי שעברה שנתה.
ה"ה התם הוא דמהני ליה אבדה [להביאה לידי מיתה] משום
דלא חזיא למלאת [אפילו קודם אבדה] אבל בעל מוס דאי לא
מומא חזיא אימא לא חתני ליה אבדה. ואי קנא גבי בעלת
מוס. התם הוא דמהני ליה אבדה משום דלא חזיא להקריבה
[בשום קרבן] אבל עברה שנתה דחזיא להקריבה [בשאר קרבנות]
ה"ה חזיא וזכרתי ליה אבדה לריעותא וכו'. אבל אבדה לחדה הואיל
ונמלאת קודם כפרה כו' אינה מתה. וכן פירש"י והרמב"ם. מלוא פ"ו דמתני' רבי היא. וגם בחבורו פ"ד מהלכות פסולי המוקדשים
פטוקא

יכין תפארת ישראל יכין

פ"ד א סוגר דלא בפניה עד כמות ברעב [כ"ש] קדושין ד"ב: [ב'
דחטאת כפרה רק תוך שנתה: ג] האי שנאבדה קתי' לכאן
ולכאן, ור"ל שעברה שנתה וזכרה ונמלאת, או שנאבדה ונמלאת
בעלת מוס, אע"פ דה"ל ב' לריעותא ודחוייה לגמרי בשעה שנחכפר
באחרת, אפ"ה בנמלאת אחר שכפרו בעלים באחרת, תמות:
ד נמלאת: ה) אבל באבדה שנמלאת קודם שנחכפרו בעליה באחרת,
אפילו רק בחדה לריעותא, כגון שנמלאת תמימה ותוך שנתה, תרעה
עד שתסתאב ויביא בדימיה אחרת, וכדמסיק בסיפא. וה"ה בעברה
שנתה לחד, תרעה עד וס'. וכ"כ בעלת שהוממה לחד, יביא
מיד בדימיה אחרת [ב"ך הוא ה"ה] ר"ג פרק, ורמב"ם פ"ד
משפחות"ק ה"א ג' ו' ות'. ומ"ש הרמב"ם שם ה"ה דבאבדה ונמלאת קודם
אנתכפרו בעליה באחרת, שתרעה עד שתומם ויפלו דמיה לנדבה. לכאורה

ולד הטאת פרק ד תמורה

לא נתקבל מועילי' כ"כ פ"ג
 פ"ג פ"ג פ"ג פ"ג פ"ג
 ב' המפריש המאחר ואברהם
 פ"ג פ"ג פ"ג פ"ג פ"ג
 המפריש פ"ג המפריש
 מעות לחטאת . פ"ג פ"ג
 פ"ג פ"ג פ"ג פ"ג פ"ג
 מעות לחטאת ואברו . פ"ג
 פ"ג פ"ג פ"ג פ"ג פ"ג
 המפריש המאחר
 ואברהם . פ"ג פ"ג פ"ג
 המפריש המאחר
 ואברהם כח המפריש . פ"ג
 פ"ג פ"ג פ"ג פ"ג פ"ג
 פ"ג פ"ג פ"ג פ"ג פ"ג
 שנויי גוסמאות

העתיקה . ותימה דמחתי' ג' בסופה מפרשים סר"ב והרמב"ם
 שהכל מודים במחשבה בשאינה אבודה שצודה מהה . והכל
 במחשבה בשאינה אבודה מיירי . ובגמ' מפירוש הרמב"ם שמפרש
 לקמן דהכל מודים . שאל משך אחת משתי' והקריבה שהאמת
 מהה . ול"פ אלא כנמלך דחמרי' ליה
 שיקריב האבודה ושאינה אבודה תרעה
 ור' ס"ל שלא עשו תקנה בקדשים וזה
 הלשון כחז בנבדו [פ"ד מהס"מ] ושתי'
 הלשונות בגמ' . דלישנא דיקן ר' אבא
 אמרה ולישנא דנח"י רב הונא אמרה .
 ומ"מ קשיא דאקלרבי סוגא לא נוכללפרש
 דרבנן (מודו) [יסגנו] באבדה לחודה
 כו' . דאע"פ שנתכפר באחרת אינה
 מהה . דהא ע"כ במשך אה ולא נמלך
 דאי נמלך הא חמרי' ליה לך התכפר
 באבודה . והואיל ומשך . הא ס"ל
 לרב הונא דהכל מודים שהאמת
 תמות . ולא יכולתי לעמוד על דברי
 הסוס' שקשו ג"כ על פירש' . אבל
 כראה מדבריהם . דדוקא לר' אבא
 הוא דקשיא . ואין הוא קא חזיק . דאף לרב
 הונא קשיא . ומסקי' הסוס' דלא תידוק
 במחתי' דדוקא הואיל ותרתי' לריעותא .
 דהשתא רבוי ריעותא מביאים אותה
 ליה מיתה . דלחודרה סוגיא דשמעתא
 מכמע רבוי ריעותא מביאין אותה
 ליה ריעיה דאמר רבא בגמ' [וכתבו
 הרמב"ם גס בפירושו] אבודה לילה
 לא שמה אבודה . פירוש ואינה מהה
 אלא רועה . אלא נראה לפרש . דנקט
 בעל מוס לרבותא דמא דתימא הואיל
 ואחרבי [ריעותא] כל כך לאבודה
 ובעלת מוס . ה"ל כאבודות לילה ורועה
 קמ"ל דאפ"ה מהה . פ"כ . ונ"ל דגס
 דברי הרמב"ם נוכל ליישבם פ"פ זה
 הדרך . לפי שהוא לא כתב כההיא
 דאי לא היה תרתי לריעותא דמודו
 רבנן דתרעה : הלכך איכא למימר
 דס"ל דאפ"ה דכחדא לריעותא נמי
 תמות ומחתי' דקמי תרתי לריעותא

הבעלים באחרת . אינה מהה אלא תרעה : לא נהניום . מדרבנן
 ולא מועלין . אם נהנו מסן פטורים מוקרן מעילה . דמין ללא
 היא ולא דמיה קרבים אולא קדושתה : ואם עד שלא כפרו
 הבעלים . שלא רע להחזיק באחרת תרעה עד שתחזיק .
 ואעברה שנתה קאי דאויסה שאבדה
 ונמלאת בעלת מוס . תמכר מיד ויביא
 בדמיה אחרת : ועושה תמורה .
 הואיל ודמיה עומדים ליקרב . לדבר
 העומד כדי תרעה ויסתאב שוטה
 תמורה : [ואח"כ נמצאת היאשונה
 תמורה . דהוי מטאת שנתכפרו בעליה
 באחרת : ילכו לים המלח . כל היכא
 דאי הוי מטאת היא מהה . מעוט נמי
 אזלי לים המלח :] יביא מאלו
 ומאלו . יערבם יחד דמין דמחרווייהו
 מייטי לא הוי מטאת שנתכפרו בעליה
 באחרת אבל אי הוה מייטי מחד מנייהו
 מדחו חמרי' דהוו לכו דמי מטאת
 שפרו בעליה באחרת : והשאר
 יפלו לנדבה . דהוי כשאר מותרות
 של מטאת דאזלי לנדבה : והרי מטאת
 בעלת מוס . אבל אם מטאת תמימה .
 חיקרב היא והמעות ילכו לים המלח .
 הואיל וכפרו הבעלים באחרת . וכל
 הנך אליבא דרבי דאמר אבודה בשעת
 הפרשה . כגון הנך מעות דנמלאו
 קודם כפרה אזלי לים המלח : והשניה
 תמות דברי רבי וחכ"א כו' . הכל
 מודים במחשבה בשאינה אבודה
 שאבודה מהה . לא נחלקו אלא במחשבה
 באבודה . דרבי סבר המפריש לאבוד
 כאבוד דמי . כלומר המפריש אחת
 קרבן אבוד . דיעו כאבוד . וכי היכי
 דאם נתכפר בשאינו אבוד . האבוד
 הנשאר כשימלא דיע שימות . הכי נמי
 כי נתכפר באחד מהן . ואפילו באבודים
 ילכו שאין אבודים לים המלח .
 ורבנן סברי לא חמרי' המפריש
 לאבוד כאבוד דמי . ודוקא המחשבה
 בשאינו

לרבותא נקטה . ומטעם הסוס' . וכתבו הסוס' ברפ"ג דמעילה דלרבנן הא דחמרי' חמש חטאות . היינו בס' פנינים :
 ב' ויליכם לים המלח . עמ"ש ברפ"ב דפסחים : ג' והרי מטאת בעלת מוס . כתב הר"ב אבל תמימה כו' . וכל הנך אליבא דרבי

אם . כמסכ"ס . האם .
 ב' המאחר . כמסכ"ס
 המאחר . והקריב אחרת .
 כמסכ"ס . והפריש .
 וזהו כלפני ; כוונת
 והפריש והקריב והפריש . .
 כמסכ"ס . ופ"ש . .
 הראשונה תמית . כמסכ"ס
 הראשונה והרי שתיהן
 עומדות הראשונה תמות .
 לחטאת . כמסכ"ס .
 ל' ח' א' ת' . . והקריב
 המאחר תחתיה . כמסכ"ס
 וחפריש . וזהו כלפינו
 כמסכ"ס . והפריש אחרת
 תחתיה . המעות .
 דכל מעות . ילכו .
 כמסכ"ס . ויליכם וזהו
 כמ"ל כלפינו : [לחטאתו
 כמסכ"ס לחטאת . מעות
 אחרים כמסכ"ס . אחרות .
 לא . כמסכ"ס ולא בהן
 המאחר . כמסכ"ס המאחר
 מוח . שנמצאו המעות
 הראשונה . כמסכ"ס
 ל' כו' כו' שנמצאות
 הראשונה וליה וכן
 ליה כמסכ"ס ד' וכן
 שנמצאו . המאחר .
 כמסכ"ס המאחר תחתיה
 לא . כמסכ"ס . ולא בהן .
 כמסכ"ס מהו הונא
 כלפני . והרי שתיהן
 בעלת כמ"ל והרי שתיהן
 בעלות . כמסכ"ס ד' ליה
 לכל כלא וז' דההיא נמי
 ועי' חלכ"ס . המאחר .
 המסכ"ס המאחר . והרי
 כמסכ"ס ד' הו' וכמסכ"ס
 לפירו חי והונא כמ"ל
 כלפינו יקרב . כמ"ל
 וכמסכ"ס חקרב .

תוספות הדשים
 פ"ד א' תי"ג ד"ח
 שעברה שמה
 כו' והואיל ומשך כו' ועיין
 ב'ש"ק שנתה ראה זה כיון
 דהיא בעלת מוס ולא מי
 להקדימה לא טיין למר
 דנזתה מפי משך דנכ"כ
 משך לאידך ?
 לוקוים
 למה כפרה לזידוכי נמי
 א"ש סתמ' דמהתיין דמיירי
 ככל ענין דנמלאת לאחי
 כפרה וקריאת כמסכ"ס ואי
 מיי נמלאת לאחי נתכפרו
 אפי"ה כהא מודו הואיל
 איכא תרתי לריעותא
 דהמאחר וחיי עונת הכ"ב
 וכל איכות כה"ב ותמיהותיו
 קוז אף נומה . (ש"ל) :

יבין תפארת ישראל יבין
 קדושתה למתקם המורה : ז' מדרבנן : ח' אם נכנה מהן , פסוק
 מקרבן מעילה , מטעם שבס' ו' : ט' נמלאת [ולכשי ס"ל פי' ה'
 מיירי שלא רע להתכפר באחרת . ותברחי מאד וכי כלאו תליא לפגור על
 לוא ועשה (ר"ה ד' א') להסכות קרבנו , וסרי גם דנמלאת און ממשכנין
 [כמס' דערכין] אפי"ה כמלאת ניור שאינו בא לפגור מייטיין שישהו
 וממשכנין , ומכ"ש סכא שאומר בפירוש שישהו , ואפשר שלא יומם כלל ,
 ולא יתכפר לעולם ור"ך לדחוק דמיירי שאומר האדם שיראה להסכות מלהביא
 קרבנו עד קודם שיטור על כל תמחר , דאזלי תומם מטאת זו מקודם :
 ו) אעברה שנתה ואלדה קאי . דאילו באבדה ונמלאת בעלת מוס ,
 המכר מיד ויביא בדמיה אחרת : (יא) דהואיל ודמיה עומדין להקדיבה ,
 יש בה קדושה : (יב) דברי נתכפרו בעליה [כמשנא א' , ק' דלרמב"ם

הראשונה

ב ילדה בני זכרים.
לפי ש"ס: ילדה שוטמים
ואנדרוגינוס: ג' ק"ט פ"ג:
ג האומר וילדה של זו עולה.
כ"ג פ"א פ"ו: ג' פ"ו פ"ב: משנה
הקדמות ס"א:

שנויי נוכחות
אם נקבה. כ"ו: ומכ"כ:
ומם: ג' ע"ב: וילדה.
בד"ג: וילדה. דרו"ו.
בד"ק: ומכ"כ: ג' ה.
ולד שלמים. מכ"כ:
וזהו שלמים וכוונת
ש"ס כלפינו.

תוספת הדרשים
פ"ה ב י"ח ד"ה אין
קדושה פ"ו י"ל ד"ה
קדושה שלם כו' והא דקאמר
בגמ' דחלו לניד' כמשי
אין קדושה הא
הפסוקים קדושה אמירו
וכנ"ל מני מדברי הר"ג
לא הלא כמ"ל דטומטום
ספיקא דן מסימו תוספת:
(ע"ל):

תוספת רע"א
פ"ה ב [אות ז] תרי"ט
ד"ה ילדה שני.
מביטתא נמי בבהמת
דחילין. דהרי סיפא
דבהולין איירי ואמ"ה
אתמים בובתי שלמים
(ת"ס): [אות ח] ברע"ב
ד"ה אין קדושה דולרות
דקדושה. דמשי"ה אין
קדושה חלה עליהן אף
אם הקדושה שבה האם
(דגא חסם אין קדושה
קאמר רש"י).

לקומים
שם ד"ה ואם וכו' המאמר
דחיי' וכו' ואין זו סתמא
דמזינין ק"ל ה"ל סתמא
במזינין ו' מהחוקק בברייתא
דק"ל כהמם שמי' ולין
לומר דמי' לא משתי
כך סתמא משום דה"ל
סתם ואמ"ל מת וק"ל דלית
דא לא כוונת במתי
לקמן סתמא כהולקס דס"ל
משא' אין קדושה כלל
דלית ליה מני כ"ס וא"כ
הא לא מקמי סתם ואמ"ל
מהחוקק ואם איתא ה"ל
לסוק כהמם שמי' חלה
על כהמין לומר דכונן
רש"ג היא ורש"ג דתי
בשיטא אכולא מלה קמי
וכיון דנחיה רבי גלגון
יהוד שמע מינה דרנים
פלגי עליה כלנך פסקי
בזוה"כ. (ע"ל):

ואם נקבה זכוי שלמים. פירש הר"ב דמירי בזהמה קדשים
זכור נמי הן כמ"ג פרק בתרא. דלין מכין מקדושה לקדושה.
והכל דלמיתה חיל. רשאי לשטרו אף לשלמים. ועמ"ש בשם
ההוא בריש מ"ג ומה שהגהתי בלשון הר"ב וקמ"ל במקום קמ"ל.

מל' רש"י העתקתיו. דהא לקמן
פסקין דלא כמ"ד בהוייתן הם קדושתין
וגם כנ"ל משי' הרמב"ם כהוב זה
המאמר דחיי שהוא ע"ד האומר שולד
קדשים חיינ מתקדשים חלה בשעת
לידתן וכו': אם זכר עולה. אע"ג
דיכול לעשותו שלמים אורחא דמלתא
נקט בכתיב לו שתי בהמות וא' מהן
רשוי לעולה עושהו עולה כיון שיש לו
ג"כ אחרת לשלמים: ב ילדה שני
זכרים כו'. כהנ' הר"ב בזהמה חולין
מירי וכו'. גמ'. וכתבו ההוא' ד"ה
כינד] דה"מ לאוקמי מניעתא נמי
בזהמה חולין חלה דבני לאוקמא
אכילד מערימין אע"ג דהשתא רישא
במזכרת דחולין ומניעתא בקדשים
וסיפא בהולין. פ"כ. ועיין לקמן:

ילדה עומטום ואנדרוגינוס כו'. על זהמה קדשים חוזר.
הרמב"ם. ולא רצה להפסיק במחלוקת. לכך לא שנוא לעיל:
אין קדושה חלה עליהן. מהקי ההוא' דלמאי דמפרשי בסוף פ"ו
לזכרות. דטומטום ספיקא. י"ל דה"ג קדושה חלה על טומטום.
והא דאמר אין קדושה [חלה]. היינו קדושה שפה. דלין דעתי כי
אם לזכר ודאי ולנקבה ודאי. כדאיתא במשנה ב' פ"ט דב"ב
ועמ"ש שם. ומ"ש הר"ב דחכמים פליגי כו'. ובדברי דולרות.
בקדושה אמן קיימי. דהכי מסיים בדרייתא דלעיל אבל מקדים
דס"ל ולדי קדשים ממעי אמן הם קדושים [ועמ"ש בפ"ו משנה
דעירובין [משנה ו']]: ג היא שלמים וולדה עולה הרי זו וולד שלמים.

דמעיקרא חתפסיה בקדושה אחרתא. או לא חילא עליה קדושה
בכורה: ואם נקבה זכוי שלמים. לחו במזכרת מיירי. דלין
הנקבה קדושה בכורה דבני לאערומו עליה. חלה בזהמה קדשים.
דאם הטאת היא ונחשברה ודולה להערים שלא ילך למיתה חולד
חטאת למיתה חיל יבנה לקדושה
אחרת [וקמ"ל] ולדות קדשים בהוייתן
קדושים. ולא ממעי אמן. וכיון דעדין
לא קדשו קדושת אמן. מצי לארכובי
עלייהו קדושה אחרת. דלכי מתילד
לא היו מטאת: ב ילדה שני
זכרים. בזהמה חולין מיירי דחי
בזהמה קדשים. היך דקדיבס עולה
ליהו עולה ואיך קחי בקדושה
דאמיה חלה ודאי בזהמה חולין ולפיך
האי דלא קדיש דמיו חולין. ומיהו על
שתיס חלה קדושת עולה. דהא אמר
אם זכר עולה. ומשום דאיהו לא נדר
אלא חדא. הלכך יקרב האחד לנדו.
והשני ימכר לזרבי עולה ודמיו
חולין: אין קדושה חלה עליהן.
ולדות קדשים בהוייתן הן קדושים

ולא ממעי אמן. וכיון דהנך בייתאן מן הרחם אין ראויין
להקדשה לא קדשי. וחכמים פליגי על רש"ג וסברי דולדות
קדשים בקדושת אמן קיימי. ואין הלכה כרש"ג: ג האומר.
על ולדה של בהמה מעוברת: וילדה עולה והיא שלמים
דבריו קיימין. שהרי קדושה הולד קדמה. אבל אמר היא שלמים
ברישא לה ולכל דאיהו בה אקדשה. והוי כמקדיש שתי בהמות
לשלמים

בבטן. יכול אף ולדי כל הקדשים ח"ל אך בכור אך חלק. ש"מ
א' [ד"ה ולדן כו']. ומ"ש ואין הלכה כרש"ג עיין מ"ש בפ"ח
דעירובין [משנה ו']]: ג היא שלמים וולדה עולה הרי זו וולד שלמים.

יבין תפארת ישראל יבין

דבדאורייתא אין ברירה [עי' מ"ג לקמן פ"ו מ"ג]. חלה מיירי בחולין
מעוברת, ולפי לענין איסור, אמרינן אין ברירה בדאורייתא,
ושתייהו עולה. אבל לענין ממונא, הרי רק א' נדר, להכי דמי הכני
חולין: ז) אך בבה שוב לא מיירי בחולין מעוברת, דפשיטא דלא חל
עליה שום קדושה, דאפילו למאי דקמ"ל דע"פ טומטום ספיקא הוי
[כפ"ו דכטורות]. היינו לענין קדושה הבהמה מאלוהי. כקדושת בכור
דקמא שמיא גליא. משא"כ הכא קדושה לא נחיה לבהמה רק מדעת
המקדיש, והרי לא התנה רק על זכר או נקיבה ודאין. רק מיירי
בהמה כן על קדשים מעוברת. [והא דלא נקט הך כנא לעיל גבי קדשים
מעוברת. ס"מ מדלא רשם להפסיק בטוונתא בין ככנות]. ורש"ג ס"ל
דטומטום ברירה בפ"ע הוא, והו"ל כבעל מוס, וס"ל נמי וולדות
קדשים בהוייתן כשיאל מרחם נקדשין, להכי הו"ל כהוקדש מומן
להקדשן, ואין קדושת אס חל עליהן. ומש"פ גם קדושת פה לא
חל עליהן, דבריה בפ"ע הם, והו"ל כבעל מוס מעיקרא. אבל אי
הוי ס"ל טומטום ספיקא הוי, עכ"פ הוי קדש בקדושת האס:
ח) על חולין מעוברת: ט) דקדושת הולד קדיש לקדושת האס [בבאן
נמי מוכח כמ"ס לקמן נסיד (פ"ו ס"ו ל"ו), דאע"ג דטובי יך אמו לעשות
ולל כהס, ע"פ לא הוי יך אמו לעשות אס טולד, דהרי בהקדוש באת
יך אמו, לריך למכרה טולד למי שריך עולה (כרמב"ם רפס"ו ממע"ל).
כיהו כ"ל דכשפת לידה לכ"פ או אין עובר יך אמו מדאן כבר התחיל לפרוש
חלמו, וכדמוכח (באילות פ"ו מ"ב), דכשיאל רשון מת, השני עובר, אף
שוודאי אמו נטמאה באלה המת לא אמרינן דנטמאה הולד עמה. אב"י וה"י
אמרינן ערכין [ד"ז א] כיון דעקרא גוסס אחרתא הוא:] י) דמדבריתא
מעוברת כשהקדישה, חל הקדושה גם על הולד, והו"ל מצי למכרה
לפנות

חלו. האי יבכר על כרחך לשון עבר הוא, דכשכבר בזכר וטולד
שוב אינו מקדישו, אבל רשאי להקדישו קודם שטולד, שלא תחול
עליו קדושת בכור כשיוולד. וזוקף עולה, שמעלהו מקדושה קלה
לחמורה. אבל אינו רשאי לעשותה שלמים, דמורידה מקדושתה,
דבכר נאלץ רק לכהן, ושלמים לכל אדם: ג) לא במזכרת מיירי,
דהרי נקיבה לא קדש בכורה, ולמה יערים עליה. גם אי"ל דמיירי
בחולין וכמזכה ב', דהרי קאמר כינד מערימין, ואי בחולין, מה
לריך להערים, רק מיירי שזעירים בחטאת, שהקדישה ונחשברה
אח"כ, ומתירא שכשהלד, וולד חטאת למיתה חולה. להכי מהנה
שיקיה הולד שלמים, וקדושת אס לא חל על ולד, רק בהוייתו
בשילא מרחם, יתקדש בקדושת אמו, ולפיך יכול להקדישו מקודם
בקדושה אחרת, ואע"ג דשלמים נדר חטאת כו"ל הורדה מקדושה,
עכ"פ כיון דכשלא יעשה כן למיתה חול, לא חיישינן. כיהו אן
קמ"ל עובר יך אמו, ולהכי ולדות קדשים ממעי אמן כן קדושים
בקדושת אמן [רמב"ם פ"ד דתמורה ה"ב. ועיין רמב"ם פסו"מ פ"ד ס"ד,
פ"ח ס"ג. ועי' ראב"ד ורמ"ל פנדים פ"ו ס"ה, דלפי דעת קמ"ל עובר
לא יך אמו:] ד) שאמר כך. וה"ג מיירי בחטאת שנתעברה. והע"ג
דהיי יכול להחנות שמייהו יהיו שלמים. אורחא דמלתא דהושב
שכשהלד ב' ויהיה לו א' לשלמים, יקריב הב' הראוי לעולה עולה:
ה) ג"ל דקמ"ל דלא אמרינן דלא התנה רק על א' לבד ולא עלה
בדעתו שחלו האומים [ועי' נ"ב פ"ע מ"ג]: ו) הך בבה ע"כ מיירי
שהתנה כן על חולין מעוברת. דחי בקדשים, הרי לא חל קדושה
עולה רק על זכר א', והב' נשאר בקדושת אמו, ואם האס חטאת,
ב' הולדות ימותו, דהרי נחשבר עולה בחטאת המתה, משום

לש' למים. וכי הדך ואמר ולדה עולה הי הולך שלמים. והכל לא שייך למימר בהוייתן ובמעט אמר. דכי אמרין בהוייתן ולא במעט אמר ה"מ בהקדישה ולבסוף נתעברה דליכו לא אחסיה לפובר שום קדושה. אלא מקדושת אמה קא קדיש. אבל במקדיש מעוברת. חשיב עובר לקבולי קדושה.

הלשון ברש"י וסו' וכלומר ענין הוייתן ובמעט אמר דכי אמר' כו' ה"מ בהקדישה ולבסוף נתעברה. וזכרון החום' ד"ה ה"ה. דא"כ ה"ה דאמר לעיל. ואם נקבה זכתי שלמים. ואוקימנא ליה בהמת קדשים ל"ל דמייירי בהקדישה ואח"כ נתעברה: במלך.

ור"מ אית ליה תפוס לשון ראשון: אמ לכך נתבוין מתחלה. כשאמר. הוא שלמים לא נסתין לולדה: הואיל ואי אפשר לקרות שני שמות כאחת. שאין ספה יכולה לדבר ב' דברים כאחת: דבריו קיימין. דאף בגמר דבריו אדם נתפס: במלך ואמר ולדה עולה. אע"פ שחזר בו סוף כדי דבור ואמר ולדה עולה לא אמו שלמים. הואיל ובמעט שהקדיש עולה. משום דק"ל כל סוף כדי דבור כדבור דמי. תוין ממקדיש ומימר ומנדף ועוד עבודה זרה ומקדש ומגרש. דהך שטה אין חזרה מועלת בזה אע"פ שחזר בו סוף כדי דבור. והלכה כר' יוסי: ד' תמורת

רבי יוסי אם לכן נתבוין מתחלה. הואיל ואי אפשר לקרות שני שמות כאחת. דבריו קיימים. ואם משאמר הרי זו שלמים. נמלך ואמר ולדה עולה הרי זו וולד שלמים. ד' הרי זו תמורת עולה ותמורת שלמים. הרי זו תמורת עולה. דברי רבי מאיר. אמר רבי יוסי אם לכן נתבוין מתחלה. הואיל ואי אפשר לקרות שני שמות כאחת. דבריו קיימין. ואם משאמר תמורת עולה נמלך ואמר תמורת שלמים. הרי זו תמורת עולה: ד' הרי זו תחת זוייה. תמורת זו. הלופת זו. הרי זו תמורה. זו מחוללת על זו. אינו תמורה. ואם היה הקדש בעל כום. יוצא לחולין. וצריך לעשות דמיכהבא.

שתייעץ. הרמז"ס. דתרגום איעלך אמליקך: ד' דבריו קיימים. פירש הר"ב והאי ללא קאמר תמורת עולה ושלמים וכו'. וטעה בהכי. כלומר דכי נמי אמר תמורת עולה ושלמים הוה דינא הכי. ובפ' הרמז"ס כפי נוסח א"י. אילו אמר הרי זו תמורת עולה ושלמים לדברי ר"מ דבריו קיימין. ובחבורו ספ"ב מה"ט לא הסנה באומר תמורת עולה ושלמים שיהא לרין שיתבוין מתחלה לכן. ומ"ס הר"ב קדושה ולא קריבה [*] ומרע"ד שסכתאב כו'. ודוקא נקט הר"ב עולה ושלמים. דאי אמר חיה טהרת דינא דחמות כמ"ס בפ' הרמז"ס. ובנא"י והיה האומר חייב טהרת. ונימוקו עמו. דאילו לא היה חייב טהרת אפילו כי אמר זו לטהרת בלבד אינה קדושה כלמכח ספ"ב

ראשון לציון

פ"ה ג' במלך ד"ה דאמר כו' משום דק"ל כל סוף כדי דבור כו' ע"י כש"ך הו"מ ס' קליה ש"ק כו' השנה גדולה על זוג על ספי"ט ע"כ ועיין יב"ל:

שנויי נוסחאות

אמר רבי. בש"מ מיהא ר"י אומר. בתורה. נמש"ב תחלה. הו"מ ואי אפשר. נמש"ב ד"ו. ואפשר; כתיב אע"פ שאי אפשר. כד"ל אע"פ שאפשר ו"ל שאפשר כו"ד כמו שז"ל כתיב נמ"ד וע"י מלאכ"ט. לקרות. כד"ל לקראו. כתיב א"ה. בנכ"ך. כו"ד ובנ"ך ונמלך. הרי זו. כתיב. וכו'. כתיב ד"ו וז"ל; כתיב ד"ו וז"ל. ופי' כתיב דמשק מריבא ר"י ופשיטני ה"ו ה"ו ז' שלמים וז"ל זה תמוה דהא כולל הוא ל"ו וכו"ל ה"ו ז' וז"ל דהתם מעיקרא ולהסיר מניסוחו רק מלה ולד ויזכר ה"ו כהו' לנדרים ה"ו הולך שלמים. וע"כ כ"ל בזה"ל לא רעה לשוני' לתמו' קונע בנספח מלה יקרה שלא היה בהניסוח האמיתי וז"ל כתיב תפי ה"ו ז' וז"ל שלמים. וז"ל כתיב ה"ו ז' להנהיג לשעת בהניסוח ולשנות ה"ו ז' ולד שלמים ובמשמיות נתעברו שני הנספחות שלמי גירסת הספ"ב ד"ו בדברי ר"מ ה"ו ז' הקודמת ובדברי ר"י ס"ב ג"א מהוקפת ולפי גירסת כתיבות לפיטו המלה ולד הוא לפי גירסת הקודמת והכלה זו לגירסת ההוקפת וע"כ במלכ"ט ש"ה ז' ג"א גירסתו כתיב תמי ה"ו ז' הולך זה שלמים וע"כ: ד' תמורת. נמש"ב כד"ל תמורת. אמר ר"י. נש"מ מגיב ר"י אומר. מתחלה. נמש"ב חייב אע"פ שאי אפשר וכ"ל כד"ל ע"י נמש"ב הקודמת. לקרות. כד"ל לקראת. ואם. כתיב א"ה. במלך. כד"ל: ק. אינו כתיב אינא:

עולה תמורת שלמים. גרסין ולא גרסין תמורת שלמים: דמולי: דבריו קיימין. עמ"ס בזה בפ"ח ד"מ מ"ח ובמ"ג פ"ז דב"ב: תחת

חיה תמורת עולה וחיה תמורת שלמים. והאי ללא קאמר תמורת עולה ושלמים. דקין האומר חיה עולה וחיה שלמים שהיא קדושה ואינה קריבה. וטעה בהכי ובסבר אינור תמורה אבל חד וחד כי היכי דחיהו קדושה גמורה ליקרב. הלכך אע"ג דאמר כי האי לישנא לתרווייהו איכוין ותרעה עד שסכתאב ותמכר ויביא בדמי חיה עולה ודמי חיה שלמים, דא"כ הול"ל תמורת עולה ושלמים. ו"ל דמי לתרווי' שחז, שבשיאמר כך תרעה, כדון האומר חיה עולה וחיה שלמים. אבל כשיאמר תמורה הכל חד וחד, היה סבור שתקרב. שיהו באומר שתייה טהרת עולה, וקרא כשהיה חייב טהרת, דלכ"כ אפילו אמר הר"י חטאת אינה קדושה [כפ"ב דמולי: יח] או שאמר וכו': יט] דכוין לשון תמורה הן: כ] דלשון חולו היינו שילא ההקדש מקדושה לחול, והאי חן הקדש תמים יוצא לחולין: כא] ונתפסה האחרת בקדושה, אעפ"י שאין זאת שחילל עליה שזה כמו ההקדש, עכ"פ מדרשויות ההקדש שזה מנה שחיללו על שום פרוטה, ה"ל מוחלל. ונס בלא זה מדרשויות חן אונאה להקדש: כב] ר"ל דע"כ מדרבנן לרין לחשוב בדקדוק דמים של זה נגד זה, כדי שלא יפסיד ההקדש, ומה שזוה ההקדש יותר מהחולין, יוסף מכיסו:

יבין תפארת ישראל יבין

לנסות הולך עולה, דתפוס לשון ראשון. ואפילו למ"ד ולדה קדשים בהוייתן לאויר עולם קדשי. היינו בהקדיש, ואח"כ נתעברה, ולא בהקדיש מעוברת: יא] שכשאמר היא שלמים נהכוין לימר בסוף שהולך יהיה עולה, אף שהיה יכול להקדיש להקדיש הולך קודם ללא [ולכ"ז איעטרך מ"ג לרבותא דר' יוסי, ומ"ד לרבותא דר"ע ודו"ק]: יב] דאף בגמר דבריו אדם נתפס: יג] אף שלא הכוון אז כלל על הולך, אפ"מ מולא הכוון אפסכא נתפס בקדושה אמו: יד] ואף שהיה תוך כדי דיבור, והרי קי"ל דכל חזרה תוך כדי דבור בדבור דמי. בהק"ו דברים מקדיש מימר, מגדף, ע"ז, מקדש, מגרש [ויסיכך קם געגך], אף שחזר תוך כדי דיבור לא מהני [עיין רמב"ם סוף פ"ב מתמורה ופי"ו מקרבנות. וה"פ ס' מ"ט כ"ט שם ס"ג]. וה"פ ס' ל"ז סכיה וכו'. ופליח סוף ל"ד. וע"י כתיב רנ"ה ש"ך סק"ה דהכיבא ראה כדורס דק כד' דכיה מגדף, ע"ז, מקדש, מגרש, לא אמרינן תוך כ"ד כדבור דמי. אב"י ע"י ר"ן נדרים לפי א' ד"ה והלכתא, עטס הך דל"א כדכיוונו תל"ו כדבור דמי]. ושיעור תוך כדי דיבור, הוא בכדי לומר כ' היבות, שלם עלך רבי חוס' הכא, ובכ"ק דע"ג כ' ד"ה כי

ג] אית ש' ברע"ב ד"ה במלך חוץ מקדיש. בנדרים דף פ"ו ע"א איתא רק חוץ ממגדף וע"ו ומקדש ומגרש. אבל מקדיש ליתא התם. ועיין בש"ך ח"מ סימן רנ"ה סק"ה תמה דפסוקא דרב"ק דע"ג ע"ב מוכח להידיא דאף במקדיש חבי"ב כ"ד. דשרבינן התם פורבני יוסי דסבר חבי"ב כ"ד

כתיב ונמלך. ואמר. נמש"ב ד"ו ואומר. תמורת) שלמים. כתיב לוח: ד' הלופת. כ"ל וחלוסה; כמש"ב חלוסה והנה כש"מ חלופי כמו שז"ל כתיב: כ' ע"ג אין זו. וא"כ. כתיב א"ה. הקדש. כתיב חקדש. יוצא לחולין וצריך. כד"ל ובכ"ק יוצא לחולין צריך:

קרישים ח"ב ד"ה

כיצד מערימין פרק התמורה

אבל מן התורה אין אונאה להקדש דכתיב (ויקרא כ"ה) אל תוטו איש את אחיו. אחיו ולא הקדש: ך תחת חטאת או תחת עולה. סהם. ולא אמר תחת חטאת זו או עולה זו: לא אמר כלום. דכתיב (שם כ"ו) לא יחליפטו ולא ימיר אוחיו עד שיטהי ההקדש ידוע ומיוחד כשממיר בו: תחת חטאת זו. והיתה חטאת עומדת לפניו: הרי אלו לעולה. משמע לדמי עולה. דאי אינאו תוספת יום טוב ך תחת חטאת זו ותחת עולה זו. כבר הנא לה לעיל. והנא לא הנא לה. אלא משום דמתי דחמת חטאת לא מהני הנא דאם אמר זו מהני: [אם אמר טו' לא אמר כלום. עמ"ש בספ"ח דמנחות]:

ך הרי זו תחת חטאתיה ותחת עולה. לא אמר כלום. תחת חטאת זויה ותחת עולה זו. תחת חטאתיה ותחת עולה זו. אלא אמר על בהמה טמאה ועל בעלת מום הרי אלו עולה. לא אמר כלום. הרי אלו לעולה. ימכרו ויביאו בדמיהם עולה:

ך הרי זו תחת חטאתיה ותחת עולה. לא אמר כלום. תחת חטאת זויה ותחת עולה זו. תחת חטאתיה ותחת עולה זו. אלא אמר על בהמה טמאה ועל בעלת מום הרי אלו עולה. לא אמר כלום. הרי אלו לעולה. ימכרו ויביאו בדמיהם עולה:

יכין תפארת ישראל יכין

בג מדלא הודיע על איזה חטאת. גולה הוא ממיר: (בר) אביי עיי' מ"ט ע"ד נ"י בפירושו [גיהא פ"ב ס"י ז]: (בה) משמע לדמי עולה, דהיינו למכרה ולקנות בהדמים עולה: דאמר בני ערך פחות מכן מודם נותן דמיו דאין אדם מוציא דבריו לבעלה. בנמ' וע"ש בהוס':

תוספת י"ט כל האסורין פרק תמורה ר"ע בברטנורה

פרק ו א אוסרין כל שכן. תענה ברפ"ח דזבחים ולריכי כמ"ט שם: הרובע והטורב. פירש הר"ב כגון דרבע או רבעה ע"פ ע"א או ע"פ הבעלים. דאלו זבני עדים היה נאכר אפי' להדיוט. וא"ת ומגלן. הא כי כתיב קרא (שמות כ"א) [ולא יאכל את זבכו. כמ"ט הר"ב במ"ח פ"ד דב"ק] בנגוח כתיב ולא ילפינן מהדדי. כדלמרינן [הנא בפרקין] שיש בנגוח שאין ברובע ויש ברובע שאין בנגוח. ובמא' איכא טוס דרש. טוס' רפ"ח דזבחים. וע"ש פ"ט מ"ג שכתבתי דיש לדקדק דלא חן הכא שהמית את האדם: והמרפה. כהב הר"ב דלא משכחת לה. אלא כגון שנתערבה דרוסת הארי כו'. א"נ בולד טרפה ואליביה דר"א דאמר [בב"פ] לא יקר. רש"י ועיין בב"פ. [ומ"ט הר"ב שאינה עוברת עיין בפירושו למסנה ד' פ"ט דזבחות]: ויוצא דופן. אפי' לר"ם דמחגי' ב' פ"ח דזבחות ודרפ"ה דגדה מודה בקדשים דגמר לידה ונעבד. אינו אכור בהנאה. אע"פ שעבדוהו שאין ב"ח נאכרים בהנאה כשעבדים איהו. הכל נפכלים למזבח: ואתנן ומחיר. בהדיא פסלינהו קרא (שם כ"ג) לא תביא חטאת זונה וממיר כלב: וכלאים. יש הבא טל הרחל: והמרפה. דכתיב במעשר (ויקרא כ"ו) כל אשר יעבור חמת בעט פרט לטרפה שאינה עוברת. וקרבן מזבח יליף ממעשר בהמה: ויוצא דופן. בנקרטה (* כ"ב ד"ה שחטה ולי' נמ').

פרק ו א אוסרין לנבי מוכח. שהן פסולים להקרבה וקחשיב לכו וזאיל: אוכרין בכל שהן. ואפי' נחטבו אחד באלף כולן אכרים למזבח. אם אינו ניכר. וכולו משכחת לה דאין ניכרים חוץ מן הטרפה דלא משכחת לה שאינה ניכרת אלא כגון שנתערבה דרוסת הארי והואו צנקהס הקון: הרובע והנרבע והמוקצה והנעבד. פסולין למזבח. דאמר קרא (ויקרא כ"ב) כי משחטם זבס מוס זס. וטעמא כל מקום שחמרה משחטה אינו אלא ערוה ועבודה זרה. ערוה דכתיב (בראשית ו) כי השחית כל בשר את דרכו. עבודה זרה דכתיב (ויגיש ד) סן תשחיתוהו ועשיחם לכס פסל. ורובע ונרבע דחנן במחגי' כגון דרבע או נרבעה ע"פ עד אחד או ע"פ הבעלים. דליינה נקלח צנך. אבל פסולות הן לקרבן: מוקצה. בהמה שהקלוה לעבודה זרה. ואינה פסולה להקרבה עד שיעשו בה מעשה לשם עבודה זרה כגון שעבדו בו הכומרים אם הוא שור. או גזוהו אם הוא שה: אלא נפכלים למזבח: ואתנן ומחיר. יש הבא טל הרחל: והמרפה. דכתיב במעשר (ויקרא כ"ו) כל אשר יעבור חמת בעט פרט לטרפה שאינה עוברת. וקרבן מזבח יליף ממעשר בהמה: ויוצא דופן. בנקרטה (* כ"ב ד"ה שחטה ולי' נמ').

פרק ו א אוסרין כל שכן. תענה ברפ"ח דזבחים ולריכי כמ"ט שם: הרובע והטורב. פירש הר"ב כגון דרבע או רבעה ע"פ ע"א או ע"פ הבעלים. דאלו זבני עדים היה נאכר אפי' להדיוט. וא"ת ומגלן. הא כי כתיב קרא (שמות כ"א) [ולא יאכל את זבכו. כמ"ט הר"ב במ"ח פ"ד דב"ק] בנגוח כתיב ולא ילפינן מהדדי. כדלמרינן [הנא בפרקין] שיש בנגוח שאין ברובע ויש ברובע שאין בנגוח. ובמא' איכא טוס דרש. טוס' רפ"ח דזבחים. וע"ש פ"ט מ"ג שכתבתי דיש לדקדק דלא חן הכא שהמית את האדם: והמרפה. כהב הר"ב דלא משכחת לה. אלא כגון שנתערבה דרוסת הארי כו'. א"נ בולד טרפה ואליביה דר"א דאמר [בב"פ] לא יקר. רש"י ועיין בב"פ. [ומ"ט הר"ב שאינה עוברת עיין בפירושו למסנה ד' פ"ט דזבחות]: ויוצא דופן. אפי' לר"ם דמחגי' ב' פ"ח דזבחות ודרפ"ה דגדה מודה בקדשים דגמר לידה ונעבד. אינו אכור בהנאה. אע"פ שעבדוהו שאין ב"ח נאכרים בהנאה כשעבדים איהו. הכל נפכלים למזבח: ואתנן ומחיר. בהדיא פסלינהו קרא (שם כ"ג) לא תביא חטאת זונה וממיר כלב: וכלאים. יש הבא טל הרחל: והמרפה. דכתיב במעשר (ויקרא כ"ו) כל אשר יעבור חמת בעט פרט לטרפה שאינה עוברת. וקרבן מזבח יליף ממעשר בהמה: ויוצא דופן. בנקרטה (* כ"ב ד"ה שחטה ולי' נמ').

תוספת הדישים
פרק ו א על גבי המובה. כמ"ט לנבי מוכח. כל שהן. כמ"ט ב' בכל שהן. והמוקצה. כתיב והמקצה. ואיתנן ומחיר. כמ"ט ב' והאתנן. וכ"ה כתיב (שם והמחיר).

יכין תפארת ישראל יכין

מוקה כחיות שלו, שיטה שייך לעלמו, באופן שלא יהא אדם יכול לאכרו, אם לא עשה מעשה בנפשו. וכו' כמו שאוסר דבר שאינו שלו כל זמן שחי בע"מ. משא"כ בזומם ולומה, אמרם תורה השחת שרוף וכלה. אבל אייל משום דבע"מ הוא נגדולי קרקע (ועי' רמ"ט פ"ט הוי"א מה"י שבת), וכו' כאלן שנטעו ואח"כ עבדו דאינו נאכר רק כשיעשה בו מעשה [כפ"ו מ"ח א']. ואף דכהתיף בע"מ על ע"ז נאכרה אף שלא נעשו בו מעשה (כי"ד ספק"ה). הנה שאינו דרבייה קרא, וסוית חרס, כל שאחיה מהייה ממנה יסיס כמות [כפ"ו ל"ד ב']. ליתא, דהרי דגים לא מתכחו גדולי קרקע (כשירובין כ"ז ב'), וכרי לא מצינו חילוק בין דגים לשאר בע"מ שנטעו, משמע דכולן מותרים. אכ"כ אינה"ק למה התירה תורה נעבד להדיוט, מ"ט מנכרע דאסור להדיוט, הואיל ונא לאדם תקלה על ידו. כבר תירן ספ"ט [פסח"ד"ן כ"ה א'], דנכרע שאני דנפול בה דנכר שקלוהו מרובה, משא"כ נעבד. וה"ה במרס כשור ובחמור, או נעשה בהמה מלאכה בשבת, וכדומה, כגולן מותרות להדיוט מה"ע: (ד) מפורש במ"ב: (ו) מפורש במ"ג: (ז) שגולד מעז ורחל: (ח) ומשכחת לה שנתערב ואינו ניכר, כגון שבין בהמות קדשים שגולן

פרק ו א ר"ע כל בהמות שפסולות להקרבה, דין שלם נחטבו אפילו באלף, כולן אסורות להקריב כשאין ניכר האיסור. ואם הבהמות שנתערבו ביניהן הפסולין, הם קדשים, הרי כל התערובות ירעו עד שיופמו וימכרו או להדיוט (כרפ"ח דזבחים). ואלו כן הפסולים להקרבה, הרובע וכו': (ב) מייירי שהעיד כן ע"א או הבעלים. דביס ב' עדים, אכור גם להדיוט: (ג) שהפרישוהו להקריבה לע"ז [ועי' שפירסו לפסד זה פ"ב אות י"ד]. והוקה שעשו בה כבר הכומרים קתה מעשה להכינה להקרבה, כגון שרהלוה או גזו בערה ליפוחה להקרבה, או נאכרה לגזוה. [וי"א דהא דלמרינן בש"ס, אינה אסורה עד שיעשו בה מעשה, היינו עד ולא עד בכלל, וכו' לשעשבו בה מעשה שחטבו בה. או שעשו בה מעשה אחרת, אפילו לגורן ע"ז, אפי"ה הותרה, דהו לא מקרכו לה לע"ז. מירוד ל"מ לפע"ד לא משמע כן לישנא דנמ', דאיכ הול' רק עד שיעשו בה מעשה". או מילת אינה מותרת: (ד) שעבדוהו כע"ז. אבל להדיוט מותרת דכל בעל חי שנטעבד לא נאכר להדיוט [וב"ל הטעם, משום דכ"ח למעלתו מדומם ולומה, נמנה לו תורה קת

ומחיר זונה. וכן משמע הן ולא ולדוטיהן: **ד** נתן לה כפפים הרי אלו מותרים. לקטת מהן בהמה לקרבן וכלת למנחות: יינות ששנים וסלתות אסורים. אבל חטים ועשאו כולת זיתים ועשאו שמן ענבים ועשאו יין הרי הלו מותרים דדרשין שניהם ולא שנויהן ולא ולדוטיהן: נתן

לה מוקדשים. כגון הפריש טלה על פסחו ולאחר זמן אמר לזונה הבעלי לי [וימני] על פסחי באתנך סד"א הואיל ואלס רשאי למטת אחרים על פסחו. ממזכה הוא ואימא ליחול עליה אתנ. קמ"ל דלא דאמר קרא לכל נדר להוילא את הנדודר כבר: עופות. על חולין: הרי אלו. פטולים להקדשה שאתן ומחיר חל עליהן: עופות שאין המום פוסל בהן. דאמר קרא (ויקרא כ"ב) חמים זכר [בנקר] בכשבים. חמות וזכרות בבהמה ואין חמות וזכרות בעוף: לכל נדר.

ואתנ. רש"י: **ד** יינות שמיים נו'. וכחב מה"ב אלב חטים ועשאו סולת נו' דדרשין שניהם ולא שנויהן נו' הם דריש והכי איתא בהדיא בגמ' [דף ל"ט ב'] : נתן לה מוקדשים. פי' סד"ב כגון הפריש טלה לפסחו נו' סד"א הואיל ואלס רשאי למטת אחרים על פסחו פי' ולקח המעות

שנאמר (ויקרא) ולא ולדוטיהן: **ד** נתן לה כפפים. הרי אלו מותרין. יינות שמיים וסלתות. ובל דבר שבידו צא בו קרב על גבי מזבח. אסורין. נתן לה מוקדשין. הרי אלו מותרין. עופות. הרי אלו אסורין. שהיה בדיון. מה אם המוקדשין שהמום פוסל בהם. אין אתנן ומחיר הר עליהם. עופות שאין המום פוסל בהן. אינו בדיון שלא יהא אתנן ומחיר חל עליהן.

מחוקן אחרים והן חולין אללו שע"מ כן הקדשו ישראל פסמיון. כדאיתא בצרייתא. ואע"ג בצרייתא תני אין לו. ממנה אחר עמו נו' איתא דמלהא נקט וה"ה יש לו והכי ת"ר בפרק מ' לפסחים דף פ"ט [ע"ב] הממנה אחרים עמו על פסחו ועל חגיגתו מטות שבידו חולין והיינו דכחס

תלמוד דומר (שם). לכל נדר. שאף הוא בא בנדר שאתנן ומחיר חלים עליו: כל

תפארת ישראל

בוע

יבין

(כח) מדכתיב גם שניהן, דרשין כאילו כתיב שנים הן, דהו"ל מיעוט (ב): (כט) להזונה: (ל) לקנות בעין קרבן: (לא) למזבח. מיהו נתת לה חטיב ועשאת קמה ענבים ועשאת יין, וכדומה, ששחט, מותרים למזבח, דכתיב וכן ולא שנויהן: (לב) אפילו בהפריש טלה לפסחו ואח"כ המנה זונה על הפסח בשכר שיבעלה, דסד"א דמדיוכל להמנות אחרים על פסחו, והמעות שיקבל מהן עבור זה, הם חולין גמורים, דעל מנת כן הקדישו ישראל פסחיהן, א"כ שלו הוא הפסח, ויהיה יסול לאסרו באתנן. קמ"ל דאס"ה שרי, ומדכתיב ולא הביא אתנן וגו' לכל נדר, פרט לכל הנדודר כבר: (לג) ר"ל ואם נתן לה עופות, כגון יונים באתנן: (לד) לקרבן:

לומר, להכי באמת נקט שנתערב דרוסת הואב, דהא מלח זאב מיהוה לגמרי, אלל בני לגויי דבהמה דקה מיירי, דים זאב דרוסה אללה, כרים אלל פרישות, והרי רוב הנקדשים מנסמה דקה הם בני טה, ששירים רק חוד שניה, ואם פשו אח"כ ירעו, ולפיכך לא בני להו טיהו יב"ח. וזה הא תינח לר' יאלי דמוקי לה למתני' בדרוסת הואב שנתערב בקדושת הקזן, והרי לדידיה ב"י לא ק' קושייתו טיהוניהו יב"ח, דהרי ר' ינאי ס"ל [גדה דר"ל א'] דאס"ה חים, וא"כ לא מהני שיהו יב"ח. וכ"כ למאי דאוקמה ר' ירמיה דמהני' מיירי בולד פריפה שנתערב, גם לא ק' לשהיכו יב"ח וכלעיל, דליחא דהרי קיי"ל [חיד ג"ו ב"ח] שכולל פריפה לא מהני טהו. אלא לריש ליקס דמוקי לה בפולה שנתערבה, ק' לשהיכו יב"ח וינדר חיוב פריפה ויקריבו שאר. וא"ל דפ"ל דבע"ח נדחין, וכיון שנתקו תוך שנתן אדחו לגמרי, דא"כ דגם כהא ס"ל דלא וא"כ אדמהדרו ליה ג"כ כולבו כר"ל לא אמרו, מדאמר דלא כהלכתא, אכנסו ל"ל דהא דמהני טהו, היינו רק בפסק פריפה, וברא מותרין דכתיב איתא

ד נתן לה מטות. ל פי' ידענוי' פתחי פ"ה ס"ב פי' פי' דהא זכרון הוא: מטות. שבתים. נמשכ"ב ושמנים. ע"ג מנחה. כתיב ונמשכ"ב. המנחה. עופות שאין החום פוסל בהן כו'. דג"ל ליה בטעות מן עופות שאין. עד תלמוד דומר: נמשכ"ב עוף. בו ובי"ב ב"ק [ועס הטיף] ונמשכ"מ הונס עופות ולא הונס בהן. אינו בדיון כו' חל עליהן. כתיב ונמשכ"ב אינו דין. חל עליו זגס כ"ל לא הונס נשחט עליהן ע"י נדודר הקדוש:

שנויי נוסחאות (שנאמר) הו' דג"ל ליהא זכרון הוא: ככפפים. נמשכ"ב מטות. שבתים. נמשכ"ב ושמנים. ע"ג מנחה. כתיב ונמשכ"ב. המנחה. עופות שאין החום פוסל בהן כו'. דג"ל ליה בטעות מן עופות שאין. עד תלמוד דומר: נמשכ"ב עוף. בו ובי"ב ב"ק [ועס הטיף] ונמשכ"מ הונס עופות ולא הונס בהן. אינו בדיון כו' חל עליהן. כתיב ונמשכ"ב אינו דין. חל עליו זגס כ"ל לא הונס נשחט עליהן ע"י נדודר הקדוש:

ראשון לציון

במסנה שנאמר (תן) ולא ולדוטיהן וכן הם ולא ולדוטיהם וכן איתא בצרייתא ל"ט ב':

לקושים

פ"ד בסנה ח"ד לכל מר וכו' כ"ל רמז הכא כל השאלה וכו' דגמרא על הסוקדן לטובות שן מותרין דכתיב איתא ב"ס יהיו מוקדשין אהן ומחיר טוב בהן מק"ו וזה עופות שאין החום פוסל בהן אתנן ומחיר פוסל בהן מוקדשין החום פוסל נדר להוילא את הנדודר וכו' מנן מייאל על ל' הכ"ב. (ש"ס) בר"ב ד"ה עופות של חולין וכו' כן פרי"ש ונדרו הוא דאילו מוקדשין הא חמישית מלכל מר ומ"ל בהמה ומ"ל זכ"ר הכלב"ד בהשגות פ"ד מה"מ אלל הכהנ"ס כתב ע"ה דפוסוף חל על פי שן מוקדשין אהן חל עליהם ואסורין ע"כ ונדרתי דבר ז"ל קשה ליהלמו זכר תמה כהא שלח כהנ"ס בדרין השגה אלל קן אלו מקונלן וכו' והיול ליק"ו קו' חקש ע"ה. ויודן מתן ז"ל שם נסמ גדול עו דמאי חף על פי שן מוקדשין אהן חל עליהם כהנ"ס סמס לרוב"ה ליהו"ה מוקדשין כלו' הורים וכו' ויהי וכו' לאוהים והרובלן שאינם רחיים להיות מוקדשין שאתנן חל עליהם ואסורין וכ"כ ע"ו מן שפיר"תוק הוא כתיב ע"ה ונדרות נטליהו על חמת ג'ו"ן שזח מתן הכ"ב דמיסוהו על הרב"ד עליה

כהלכתא, דהרי קיי"ל דבע"ח אינן נדחין (כרמ"ב) פ"ו ממשק"ר ה"ד, ודכתיב לן הנכה א"ל בדיקה, נדרו ליה מדמ"ל דלא כהלכתא לענין כ"ה חוק דחין. אכנסו ל"ל דהא דמהני טהו, היינו רק בפסק פריפה, וברא מותרין דכתיב איתא ב"ס יהיו מוקדשין אהן ומחיר טוב בהן מק"ו וזה עופות שאין החום פוסל בהן אתנן ומחיר פוסל בהן מוקדשין החום פוסל נדר להוילא את הנדודר וכו' מנן מייאל על ל' הכ"ב. (ש"ס) בר"ב ד"ה עופות של חולין וכו' כן פרי"ש ונדרו הוא דאילו מוקדשין הא חמישית מלכל מר ומ"ל בהמה ומ"ל זכ"ר הכלב"ד בהשגות פ"ד מה"מ אלל הכהנ"ס כתב ע"ה דפוסוף חל על פי שן מוקדשין אהן חל עליהם ואסורין ע"כ ונדרתי דבר ז"ל קשה ליהלמו זכר תמה כהא שלח כהנ"ס בדרין השגה אלל קן אלו מקונלן וכו' והיול ליק"ו קו' חקש ע"ה. ויודן מתן ז"ל שם נסמ גדול עו דמאי חף על פי שן מוקדשין אהן חל עליהם כהנ"ס סמס לרוב"ה ליהו"ה מוקדשין כלו' הורים וכו' ויהי וכו' לאוהים והרובלן שאינם רחיים להיות מוקדשין שאתנן חל עליהם ואסורין וכ"כ ע"ו מן שפיר"תוק הוא כתיב ע"ה ונדרות נטליהו על חמת ג'ו"ן שזח מתן הכ"ב דמיסוהו על הרב"ד עליה

דידים

כל הקדשים שנעשו טרפה...
נעלם י"ד פ"א : שאין פורין
את הקדש להאכילן
לכלבים ידועים פסוק ע"י
פי' ה"ב פסחים פ"א פ"א
פ"ה ע"פ הלכה י"א :

שנויי נוסחאות
כל הקדשים : כתיב
: וכל :

הואיל ויכולה לעמוד על אוחו חלב בלא חיליה אחרת. למזבח ואין הלכה כרבי חנניה בן אנטיגנוס : שאין
ואינו מחלכל ממשיה עד שיגלם מעת לעת. אבל פורים את הקדשים להאכילן לכלבים. ודפסולו
לאחר שנתחלל ממשיה מודה
רבי חנניה שהיא כשרה דהפי'
בהמה שנתפטמה בכרשיני עבודה
זרה הכל מודים שהיא כשרה
המזבחה). כל הקדשים שנעשו טרפה.
אין פורין אותם. שאין פורים את הקדשים.
האכילן לכלבים(א) :
ולא חלב :

יבין תפארת ישראל בועז

(א) ע"י חולין פ"ח פ"ח
כ"ב ובכ"ג וכו' והוא
שם ונאמר כג"ל ו"ד סי'
פ"א פ"ק כי ותרצה שם
דליתא וקא נהד דיעה אמרי
הכי דתשיב פסידא. וכו'
שם בחולין כתב שאפי'
כמיני לא הילך רק בקדוש
ע"י מ"ע שם ובפי' אמרין
בכ"ג שפחה מי חסות
בשה עמא מעלע"ע פ"ט.
וע"י ש"ך ו"ד סי' כ"ב ק"ה
שכתב לחלן בין קרבי'
ע"י דכ"ג חסרי' הנה
לאסורי' חיליה א"כ י"ל
דמקשה גמ' מברשיני ע"י
כ"ג לאסורי' חיליה מעלע"ע
וסכ' מהר קושייתו הרשב"ה.
ובג"ל בהג"מ ע"ה שבי לא
ק"ל כתיב"ה וכמ"ס הש"ך
שם. ע"פ עוד י"ל דמקשה
למה נקט כתיב"ה חלב ערפא
ליהוי' שאלה כרשיני ע"י
והוי' כתיב"ה הגם דהוי'
חיליה הנהא ועוד שוא
דכ"ג ע"פ א"כ כשרה אחר
מעלע"ע וכתב דהתירא ע"י
ועוד דהי"ב בחתי' חתלה
במקו' שזוכר בו כרשיני
ע"י בגמ' ד' מ"ע ח"י ובי'
להתירא ג"כ למיתני זכ'
ע"י רש"י שם דליא ח"י ד"ה
ה"י : (אכנה איתן) :

האם, והרי הולך בריח וחי, להכי שרי אפילו לגבוה וכו' להדיוט.
והכי קו"ל (י"ד ע"ט) : (ב) מייירי סינקה כל ימיה חלב עריפה רותח
בכל שחרים, חף שחללה ביהניים דברים אחרים, והו"ל זוז"ל ח"פ"ה
אסור, מדיוכלה לעמוד מעלע"ע בלי חיליה כשינקה חלב רותח מקודם,
א"כ הו"ל רק גורם אחד, ועל החלב לבד נתגדל. ולהדיוט בכהאי
גונא ספיקא הוה [ע"י י"ד סי' ס' סק"ה] (ה) ואם נמלאת ערפא
אחר הסדיון כר"י תקצר, והכמותות חילין, דהרי מקח טעות הוא,
והרי קו"ל דהקדש טעות אינה הקדש [כתיב"ה דמיר' :
ז"ה הוה ממה שחורה והעצברה ג"כ אחר
שעטנה קודם שנתהווה בה החשש עריפות ולא מהני, דתרחיז נשי,
בש"ס, וכן מוכח לישראל דסוגיא. אמנם כר"ב פי' דמתני' מייירי רק הו"ן
כשרה. וכן הן דברי הרמב"ם כפירוש הסמיות. אבל לטון הס"ם לא משמע כן,
שנתפסמה מברשיני ע"י דשרי, כו"ל לתרוי' בקיור דההם מייירי אחר מעלע"ע.
שומאה אמרין דבכל שיעור עיכול ג' יום. ובעופות ודגים כדי שישקף [כחולין ק"ו]
לאפסוי' שומאה לא מפסיגין. אבל בכל איסור לא השיב מעוכל כלל כל זמן
איסור, בין בליסור בין בטומאה, מיד שנלפתו חסוב כמעוכל * [כחולין ק"ו]
וע"י מ"ס בבבא מציעא, וכן אפילו ח"י הוה הכא מחלל ע"י. וגם לא הוה
היינו כשגדון על גוף הדבר שחלל, אבל הכא דייקטין על גוף בשר הפרה,
ול"ט. ואגב דלח"ל ליהן דין מלחא, דין הניין ל' להניא גם כזה נגדיר אחר
מיד שנלפתו בהמה, הוה, או טוף, חסוב כמעוכל ונוחר, רק שבוהגין
דבכפ"י נקט הפסם מדכתיב בפרה למשמרת למי נדה, וכשפתחן אינן נשמרים
פסחים דף י"ח א גמ' הוסיפתא ח"כ משמע דבכ"ד דוכתי כלל כתיב למשמרת,
יסמא פומאה מאורה, ולאסורך לטעם דמסקה סרוח, שלא יעמא פומאה קלה
שלא יעמא שבודן במשיה, ולאסורך למשמרת שלא יעמא אפילו כשחורה
כל זה בגמ' דהמסקה במשיה או מחשבו כמעוכלין. אבל בחורה והקיאון זכ"ס
מ"ח, דבשתי' מסקין שמתין והקיאון, ומייירי ה"ס חתם הוסיפתא, שיערסה
זכ"ס, הרי נראה שלא באו לכלל עיכול. ואע"י דכ"ד דכ"ד שבלע שזינן של
הרי אף שהקיאון שלם כמו שבלע, השיב כמעוכל אף במחלל ע"י, מכ"ס
למחשבו כמעוכלין. ו"ל שזינן שהקיאון דמסור שהני מקרן חומש, לא משום
אכל לטעם דעדיין חשיבו מחלל, (ב) אבל איסור שחלל בעל חי, יש חלוק, (א)
דריש ליה, מדלכתי' לן [חולין ק"ג ב'], באלל ח"י זיה איסור והקיאון וזוהר
דריש על כל פנים נהיה גרוב בכיות. והרי שם חיליה דקדש הוה, משמע
החיליה שאלה שהקיאון להחיליה שקודם ההקיא, ע"כ שהקיא וזוהר ואלל
נע"כ כשיא דרך בית הרעי, ויאל דרך בית הרעי, וזוהר קודם שיעור
לע"כ [כפרה פ"ה]. (ב) אבל איסור שחלל בעל חי, יש חלוק, (א) שם
שס"ג ו"ד ע"ס סק"ל]. ולכן דג טמא שנתאחז במשי דג טהור, בליסוריה קאי.
כתיב"ה חס"י]. ואל"ה"ק משזינן תרומה שבלע והקיאון, שאין האוכל טוב
רק מדמתחללו מקודם תרומה. אולם אפילו בבלעו שלם, עכ"כ כשיא דרך
אף שהן שזינן ח"מ טומאה אוכלין [כמנחות דף ס"א א']. ורק עמומת מה
ותענית דף כ"ב ב']. וב"כ טענת טמאה שבלעו אדם, ויאל דרך בית הרעי,
מדהן קאין, אינן בני עיכול כלל. (ב) אולם מחלל שבלעו שלם, ומאלו שזר
קמ"ב]. הפה שבלעו טוף ומאלו שזר במעו' נפסח, לא חשיבו כמעוכלין,
שירק באור, ובכלל ג"י, או חשיבו כמעוכלין, אף שעדיין הוה כמו שחללו,
דבאלל ח"י זיה והקיאון וזוהר ואלל, דאין החיליה הראשונה חשיבו כמעוכלין,
עיכול מאחילה ראשונה. וב"כ לא קשה מדלמירין [חולין דף ע"א א']
הראשונה לנר, דהוי' דלא ח"י זיה הראשונה שהקיאון, עכ"כ שלא בפניו חמוי ח"י,
חוק מעו' קודם ששהה שיעור עיכול, וכדמוקי לה בש"ס דלכלה סמוך
אפילו בבלעו דיו כבלעו שלם לעיל (כ"י ח'). ולענין סו"מ א"ה, בין
[עין ש"ך י"ד פ"ג סק"ל]. (ד) אמנם כל זה לענין ח"ה נחשוב האכל
הראשונה האחרונה על מה שיאכל, זה הלוי בין במחלל, בין במסקה, בכל
שירק אחר חיליהו עדיין הוה רעב, י"א דשיעור כדי עיכול שלו כדי הילוך
אכל או בעל בלי לשיטה, או אפילו קאם במחלל, דהרי עכ"כ נהיה גרוב
[כחולין ק"ג ב'] :

מזבח יש מהם שהבשר נאכל לכהנים ויש מהן שנטפן בעורם : **ג** אין משנין אותו מקדושה לקדושה . [קדשי מזבח לא] [שלא] יפסה שלמים עולה ולא עולה שלמים . וכן הקדש לבדק הוי"ו אין משנין אותו לבדק המזבח . וכל כיוצא בזה : ובקרישין אותו .
אקדשי מזבח קאי : הקדש עילוי .
כגון אם חמר על עולה הרי זו לבדק הבית מעלין אותה בדמים לפי מה שיש לו בה ועטין לגזבר כדתן בערבין מתחיים חלם חת קדשו אם גדר עותן דמין ואם נדבה עותן חת טובתה .
כלומר אם בהמה זו הינה גדר כגון דחמר הרי עלי עולה והפריש [זו] לגדרו כיון דחם מתה או נגנבה חייב באחריותה נמלחה כולה שלו ועותן כל דמיה לחרם לכפן . וה"ה גמי אם התפס לבדק הבית קדשי מזבח . ואם נדבה [דחמר הרי זו עולה] דחם מתה אינו חייב באחריותה נמלח שאין לו חלק בה . אלא טובתה הגאה . דרשאי ליטול דבר מועט . כדי שיתן עולה זו לבן בתו כהן . ואחיה טובתה הגאה עותן לבדק הבית : ומחרימינן אותן . אם החריס קדשי מזבח עותן לכהן את העילוי כדפרישנא . אבל קדשי ב"ה שהתפסין . בין לקדשי מזבח בין לחרמי כהנים לא עשה ולא כלום שאין שלו . ואין חלום מקדשים דבר שאינו שלו . כך כתב רמב"ם : ואם מתו . קדשי מזבח אפילו לאחר שהוממו . אבל עדיין לא נפדו יקברו ואינו יכול לפדותן ולהאכילן לכלבים ואפי' למאן דחמר פודין את הקדשים להאכילן לכלבים . ה"מ כעטרפה דאפשר לה בהעמדה והערכה . אבל משמתו דח"א לקיים בהו והעמיד והעריך אין פודין אותן : ר"ש אובר קדשי בדיק הבית אם מתו יפדו . קסבר ר"ש דלא נהמר והעמיד והעריך אלא בקדשי מזבח . ולא בקדשי בדיק הבית . ואין הלכה כר"ש

הבית . אין משנין אותן מקדושה לקדושה . ובקרישין אותן . [הקדש עליוני] . ובחרימינן אותן . [ואם מתו] יקברו . [וה"ה] : רבי שמעון אובר . קדשי בדיק הבית אם מתו יפדו :

אינה אלא אסמכתא בעלמא . ולרש"י והראב"ד שכתבו לקמן ניחא דח"ה דקדשי ב"ה לא ילפינן מבטור : אין משנין אותן מקדושה לקדושה . פירש הר"ב הקדים לבדק הוי"ו אין משנין אותו לבדק המזבח . וכ"כ הרמב"ם [פ"ד מה' תמורה] . והשינו הראב"ד שקדשי מזבח אפילו מקדשים קלים לחמורים אין משנין . ואין ממעטין באכילת קדשים . אבל בדיק הבית . מה יש בין זה לזה והרי הוא מודה שמענין ב"ה [פירש הכ"ה דדייק ממ"ש את הקדש לבדק הוי"ו לא ישנה לבדק המזבח . משמע דוקא מחמור לקל אין משנין אבל מקל לחמור משנין] קדשי מזבח יש מהן גאלכלין ויש שאין גאלכלין יש מהן ליום אחד ויש מהן לשני ימים והגאלכלין ליום אחד לא שוו במהותיהן אלא אלו מכפרין ואלו אין מכפרין דין הוא שלא ישנהו מזה לזה . אבל בקדשי ב"ה מה הפרש בין זה לזה ע"כ . ותידן הכ"ה ד"ל שהרמב"ם סובר שטענה זו שטען הראב"ד לחלק בין קדשי מזבח לקדשי ב"ה . היא כדאי לומר שבדיק הבית רשאי לשנות מקל לחמור אבל אינה כדאי לומר שהיא רשאי לשנות מחמור לקל ע"כ . אבל רש"י פ"י מקדושה לקדושה קדשי ב"ה שהקדים למזבח לא עשה כלום ובקדשי מזבח אין משנין מקדושה עולה וכו' : ובקדשי שנין אותן . פ"י הראב"ד אקדשי מזבח קאי . עטמו כדמסיק בדבור ומחרימינן קדשי ב"ה שהתפסין בין לקדשי מזבח בין לחרמי כהנים לא עשה ולא כלום . ושם פ"י בשם הרמב"ם לפי שאין שלו ואין חלום מקדשים דבר שאינו שלו . וז"ל הח"ה דף ל"א בדבור מקדשיו . משום דקדשי מזבח יש [עליהן] גם הבעלים לפדותן כשהוממו . אבל בקדשי ב"ה שהקדישן אין לבעלים עליהן יותר משאר חלום לפיכך אין בידו להתפס : הקדש עילוי . כתב הר"ב כדתן בערבין ספ"ח . ומ"ש חתם חרמים לכהנים . עמ"ש שם במשנה ו' .

ובקרישין אותן הקדש עילוי : פ"י פ"ד ה"א ענין ל"א : ואם מתו יקברו . פ"י ע"כ : כ"י : רש"י קדשי בדיק הבית אם מתו יפדו . נהגות י"ז ע"כ :

שנויי נוסחתות
אין משנין אותו . ג' .
..ואחיו וכן גם כמסק' .
כ"ס . ואם מתו . ככ"ק .
אם : .

תוספות חדשים
פ"ג ב"ב ד"ה הקדש
עילוי כו' לכן כתיב
כהן . לקרישה כדי שיטול
העור :

ומ"ש כדי שיתן עולה זו לבן בתו כהן כ"פ רש"י ומסיים כדי שיטול את העור . והח"ה דף ל"ב כתבו דלא נהירא דלא מנינו זה הל' דליהן לכו בתו כהן כ"א גבי בכור [שם בערבין] [דף כ"ט] . לכן נראה לפרש כדתן בערבין ואם נדבה אומדן כמה חלום רוצה ליהן בצור זה לעולה ואפי' שאינו רשאי [פירש ח"ה] ע"כ : ואם מתו . ל' הראב"ד קדשי מזבח כו' . וכן לכוון רש"י . ולאו למידוק דדוקא קדשי מזבח אבל קדשי ב"ה לא . דא"כ במאי פליגי עם ר"ש דהא ר"ש דייק לומר קדשי ב"ה יפדו הא דמזבח יקברו . אלא קדשי מזבח וה"ה קדשי ב"ה . וז"ל הרמב"ם ומכ"א הכל בכלל העמדה והערכה וזו דעת רבי יוחנן בגמ' [דף ל"ב ע"ב] ולר"ל דפליגי עמיה ס"ל דלרבנן קדשי ב"ה הו כלל העמדה והערכה . וקדשי מזבח לא היו בכלל העמדה והערכה [ועמ"ש במ"ג פ"ה דמעילה] הא קמן דליכא לפרושי בדברי רבנן קדשי מזבח היו בכלל ולא לבדק הבית אלא אי תרזוניהו אי דביה היו בכלל ולא דמזבח . ובאמת שכל רש"י אין מקום להחליט . דמדהא דהקדש עליו לא קאי אלא אקדשי מזבח ניחא טפי לפרושי דואם מהו דמסיך ליה קאי נמי אקדשי מזבח . ממה שנפרש דקאי ארישא אחד קדשי מזבח ואחד קדשי ב"ה . ולפיכך במשנה מפרש כפי העולה על הדעת כהחלט המחשבה . והוא יכול להמוך עלמו על העיון שישין המשיך אח"כ בגמ' שלפניו . אבל הר"ב כמפרש המשנה בבכור בפני עלמו בלא גמ' . לא ה"ל להציק דברי רש"י שיש מקום מזבח וכו' קדשי ב"ה . וקדשי ב"ה ממיילא שמשנין לה מדקחמר ר"ש קדשי ב"ה יפדו מכלל דשמעיניה לרבנן דאמרן וקברו וקאחי הר"ב ללחמושינן קדשי מזבח נמי . וז"ל מנלן . כבר פירש הר"ב דרפ"ב דמנחת דואם בהמה טמאה בצעלי מומין מדבר ובקדשי ב"ה תמימן נמי מפרקי . ואפי' נל"ו ל"ה ליה לן קרא . י"ל דכיון דגלי קרא בשל מזבח . ה"ה בשל ב"ה : ר"ש אומר קדשי ב"ה

ראשון לציון
ג ת"י"ם ד"ה הקדש
עילוי כו' והתוספת דף ל"ב
כתבו דלא נהירא פ"י . עי
י"ל :

לקדושים
ג ח"ב ד"ה ובקרישין
וה"ה קדשי מזבח וכו' :
ואם חמירי לא חמיירי לא לא
לעיל דר"פ גבי דברים שם
בקדשי מזבח מה שאין
בקדשי בדיק הבית
לא הן אלא דברים שם
להם יתור לקדשי מזבח
תחת חומר קדושתן יותר
על קדשי בדיק הבית ולא
שיך למיירי לה לא חיינו
חומרי בקדשי מזבח טפי
מכד"ה אלא הכא חיינו
עמיה משום דקדשי בדיק
לנו דדידי מינה ולא שיך
להתפסן בשום קדושה ואי
כוס שיך ח"ה ה"ה מני
וחדש דקדשי מזבח נמי
לשם נדבה היא חת מקדש
אלא חת עונתה לפי שאינה
שלו ובנדב"ה לא שיתן עובה
הגאה שאין בה החלם
לכהנים ושיעור מבשרת
כך היא אי קדשי וכו' אין
משנין בין מקדושה לקדושה
ואפי' יקריבין עותן כו'
מה שבידו לקדוש (ומשיל)
אמשיתו קדשי ב"ה [הקדש
עילוי דכיון שאינו מקדש
אלא לעילוי אין זה שינוי
ולא חייב להביד שכתבים
בקדשיהם והיו דשמה
מקדשין אותן ככ"ה כ"ה
כ"ה חת מתו יקברו והפליגי
כ"ה כהא דר"ש מהו חת
הוה חתו גם לעיל הוה
לכך למיירי נמי פלוגתא
דכ"ה וכו' ע"כ ואינם אלא
דברי נביאות . (ש"ל) :

וכאותן דמים יתן לבדק הבית לחזן לקונו , דהרי אין לו הגאה בקיום בהמה זו , רק מה שנהנה שמציא דורן לקונו [ועי' מ"ש ספ"ח דערנין] : (ג) שוכל לומר על עולה , הר"י חרם לכהנים , ונוהן לכהן כפי שומא דלעיל . מה שאין כן קדשי בדיק הבית אין מקדשין אותן . דדוקא קדשי מזבח שיש לצעלו שייכות בהן , ששכיוממו יתרום , להכי יכול להחרימון . [אב"י ע"י מ"ש פ"ד י"ז ערכין פ"ה פ"י כ"ע] . אבל קדשי בדיק הבית , אין לו שום שייכות בהן , ואין חלום מתחיים דבר שאינו שלו : (ד) קדשי מזבח או קדשי בדיק הבית שמתו אכילין לחמור שהוממו , אבל לא נפדו עדיין : (ה) דאין פודין קדשים להאכילן לכלבים . ואפילו למ"ד פודין , דוקא בנטרפה בעורה חיה , דאפשר לה העמדה והערכה . אבל משמתה או אפשר לקומו בה העמדה והערכה , להכי אינה נפדת : (ו) דפי' דקדשי בדיק הבית ח"ל העמדה והערכה

י ברין
ותעוררם הכשרפין שאין לשום חלום אדם חלק בהן : (ז) קדשי מזבח לא יכנה , להקדים עולה שיהיה שלמים או להיפקד , ובחומה . וקדשי בדיק הבית לא יכנה מחמור לקל , כגון קדושת בדיק הוי"ו לא ישנהו לתקן המזבח [רמב"ם ס"ד ממזבח] . ולרש"י וראב"ד אף מחמור לקל רשאי לשנות הקדש בדיק הבית , ורק בשנת ולשנות מקדושת בדיק הבית מקדושת מזבח וכו' אפכא , חסור : (יא) אקדשי מזבח קאי : (יב) לבעלתן בדמים , אייסשמייערין בלא"ה . כגון באומר עולה זו חיה לבדה"ב , ויחמדו כמה הגאה יש לו בה , דחם היא קרבן נדר , שאמר הרי עלי זו לעולה , הרי חייב באחריותה , וכשלו דמיה , להכי נותן כל דמיה לבדה"ב . ובאמר הרי זו עולה , דהו"ל נדבה , שאינו חייב באחריותה , או בסקרישה אח"כ לבדה"ב , שמין כמה יסון חלום בצבמה זו להכריח עולה שאינו חייב בה , כדי להביא דורן לקוטו

ד ואלו הן הנקבדן
 ל"ב פ"ג פ"י מ"ה פ"ז ס"ג
 פ"ג ד"ב ונקבדו יחזמו
 כהן ס"ג ס"ג ס"ג קדשים
 שופרו יקברו מ"ה י"ג
 מ"ל סקולו הנקבדן ס"א
 ופ"ד ה"ג סקולו ס"א
 וצדקו מצדו ע"י יחזמו
 נזיר ס"ה י"ג ושער נזיר
 נ"ו כה"נ נזיר ס"ה פ"ג ד"ה
 ל"ח ועוד כ"ב ל"ה פ"ה
 רש"א חולין ע"ג שד"ח
 בערב יקברו קדושים ל"ה
 פ"ה חולין פ"ה ס"ג
 ה ואלו הן השרפת ל"ב
 פ"ג המין בפסח ישרף
 ס"ג פ"ג ס"ג חזן ח"ה ס"ג
 ח"ה כהן פ"ה ס"ג ח"ה
 (התקנים) ותרומה כהנה
 מ"ה ח"ה ס"ג פ"ה ח"ה

שנוני נוסחאות
 ד ואלו הנקבדן
 קדשים ל"ב פ"ג פ"י מ"ה פ"ז ס"ג
 פ"ג ד"ב ונקבדו יחזמו
 כהן ס"ג ס"ג ס"ג קדשים
 שופרו יקברו מ"ה י"ג
 מ"ל סקולו הנקבדן ס"א
 ופ"ד ה"ג סקולו ס"א
 וצדקו מצדו ע"י יחזמו
 נזיר ס"ה י"ג ושער נזיר
 נ"ו כה"נ נזיר ס"ה פ"ג ד"ה
 ל"ח ועוד כ"ב ל"ה פ"ה
 רש"א חולין ע"ג שד"ח
 בערב יקברו קדושים ל"ה
 פ"ה חולין פ"ה ס"ג
 ה ואלו הן השרפת ל"ב
 פ"ג המין בפסח ישרף
 ס"ג פ"ג ס"ג חזן ח"ה ס"ג
 ח"ה כהן פ"ה ס"ג ח"ה
 (התקנים) ותרומה כהנה
 מ"ה ח"ה ס"ג פ"ה ח"ה

הוספת רדשים
 ד הוי"ט סד"ה וכן היה
 כ"י מלח בלא עממל
 ונעלם עד רכב שיהא נמרץ
 עובד נהוין דף פ"ה
 ע"ב וע"פ כה"ט ונקבדן
 דף ל"ח כ"ט העטס דכ"ו
 ח"ה ג"ה ע"ג דהצדק
 כ"ט

ראשון לציון
 ד במשנה ואלו הן
 הנקבדן ל"ב פ"ג פ"י מ"ה פ"ז ס"ג
 פ"ג ד"ב ונקבדו יחזמו
 כהן ס"ג ס"ג ס"ג קדשים
 שופרו יקברו מ"ה י"ג
 מ"ל סקולו הנקבדן ס"א
 ופ"ד ה"ג סקולו ס"א
 וצדקו מצדו ע"י יחזמו
 נזיר ס"ה י"ג ושער נזיר
 נ"ו כה"נ נזיר ס"ה פ"ג ד"ה
 ל"ח ועוד כ"ב ל"ה פ"ה
 רש"א חולין ע"ג שד"ח
 בערב יקברו קדושים ל"ה
 פ"ה חולין פ"ה ס"ג
 ה ואלו הן השרפת ל"ב
 פ"ג המין בפסח ישרף
 ס"ג פ"ג ס"ג חזן ח"ה ס"ג
 ח"ה כהן פ"ה ס"ג ח"ה
 (התקנים) ותרומה כהנה
 מ"ה ח"ה ס"ג פ"ה ח"ה

תוספות רע"א
 פ"ד [אות יג] במשנה
 ר"ש אומר פ"ג
 ג"ב על ב"ב ד"ה ס'
 ב"ב סותר בהגהה
 ב"ב ד"ה חולין ד"ה קט"ו
 אלא לא נחית לפ"ה
 רק בחולין ש"ג כ"ב
 תוספות נדה דף ט"א
 ע"א ד"ה קסבר כ"ו
 וכחו ע"ש עוד ב"ב
 תירוצא דר"ש פ"ג נ"ג
 בקדשים שהפילו בין
 דקסבר ולדת קדשים
 בהוייתן הן קדושים לא
 חלה קדושת על הנפלים
 ופותרים בהגהה כ"ב
 ב"ב ד"ה פ"ב פ"ב פ"ב
 ואנדרגונום דרשב"ג
 ל"ה פ"ה ס"ב ע"י"ש
 [אות יד] הוי"ט ד"ה י"ב
 חיה והוא מלחא בלא
 עממל

א"כ מהו יפדו. פי' הר"ב קסבר ר"ש דלא נלמד והעמיד והעריך
 ללא בקדשי מזבח. דאמר קרא (ויקרא כ"ו) והעריך הכהן אותה
 בין טוב ובין רע חיזהו דבר שלוק בין טוב ובין רע. אי אומר
 זה קדשי מזבח. ואמר קרא אותה למעוטי ב"ה. אי הכי בין טוב
 לרע מצעי ליה [דמשמע דחוק בין
 טוב לרע. אבל בין טוב ובין רע.
 משמע אחר טוב ואחד רע] קדיא
 גמ'. ועמ"ס במשנה ד' פ"ז דצ"ק:
 ד יקברו הנפלים. רש"י: שור
 הנסקל וענלה ערופה. וכולו פירוש
 הר"ב דלסורי הנאה נינהו במשנה
 ט' פ"ג דקדושין: ושער נזיר. לא
 אחרש מנלן דנקבר ונ"ע. הו"ס' במשנה
 וגמרא דנזיר פ"ד דף מ"ה ומ"ס הר"ב
 דנזיר טהור כשריפה כדכתיב

(במדבר ו') ונתן על האש אשר תחת זבח השלמים ורמינן בגמרא
 מדתן במשנה (ב') [ג'] פ"ג דטרלה האורג מלא הכיט משער
 נזיר צק ידלק השק. ומשני הכס בשער נזיר טהור. ומיהו
 בטעמי דלקמן אפטר חומר מהר"י מהני. דהתם אפי' נזיר
 טמא: ובפטר חומר. ורמינא האורג מלא הכיט משער פטר
 חומר צק ידלק השק. ומשני כאן צק כאן בשער. ופירש"י צק אי
 ואינו כלה עד לאחר זמן. ומשני בשער עמוט שלא נלמד ולידי
 שהשק מצוי לחטט אחריו ולא בשער ע"כ. ומאי דמוקין תו בגמ'
 פ"ג מהלכות בבורות. ואין להאריך בזה בכאן: וכן היה כ"ו. כח
 רש"י. והוא מלחא בלא טמא: ד חמין בפסח ישרף. פי' הר"ב מהני רבי
 מסכתא ה"א סדר. כ"כ הר"א צדק צדק דפסחים. שסס כהנה הא דר'
 אהר"א ש"פ דקדושין בתי סדרי פסק כה"ס דתירוצא. ואף שהתם
 לתת טוב טעם לפסק כה"ס דפסחים ממש דהתם עיקרא דמלחא
 הך דקדושין נמי נוחא. דרבנן לני רב אפי' ס"ל דחולין. בחר כהמא
 מנקדוין דהתם בערלה קא עטיק באסורי מאכלות שיש להם אפי'
 בסוף פסחים דהלכתא כהמא דערלה. ושך פסק הר"ק והרמב"ם
 כר"א. מיהו בשאר סדרי [נני אית ד] הלכתא כותיה ובסדר טהרות
 נחלטתו בדבריו אלו ומ"ס עוד כ"ס אפי' מדין חדש. בספרי ספר
 פירש

כר"ש: ד ואלו הן הנקבדן. מכוס דלסורי הנאה נינהו:
 הפילה שליא תקבר. דאין שליא בלא ולד: ושער נזיר. עממל
 דאילו שער נזיר טהור כשמנלח ביום מלאח ימי נזרו כשרפה הוא
 לא בקבורה: חולין שנשחטו בעזרה ישראל. משום דמחלפי
 בקדשים שצירע בהם ככול טומאה או
 פסול נזיר. ועשו למימר בהו נמי
 יקברו. ואין ילפינן מדכתיב בחטאת
 בלא שרף למד על כל פסולים
 שנקודש מהן כשרפה. הלכך חולין
 שנשחטו בעזרה נמי כשרפה: וכן
 היה שנשחטו בעזרה. ואפי' דהיה
 ליכא למגור בה דלמא טמו לקבור
 קדשים פסולים דהא כ"ע ידעי דהיה
 במקדשים ליכא ולא אפי' לחלופי.
 אפי' שרף. ואין הלכה כר"ש:
 מתניח ר' יהודה היא דאמר [פסחים כ"ח
 ע"ג] טהר בצל תופירו ומחן בצל תופירו. מה עתה כשריפה
 אף חמין כשריפה. וריגה הלכה: ותרומה בימאה. דכתיב (במדבר
 י"ח) ואני הנה נחתי לך את משמרתה תרומתי. בשתי תרומות
 הכתוב

מתניח ר' יהודה היא דאמר [פסחים כ"ח
 ע"ג] טהר בצל תופירו ומחן בצל תופירו. מה עתה כשריפה
 אף חמין כשריפה. וריגה הלכה: ותרומה בימאה. דכתיב (במדבר
 י"ח) ואני הנה נחתי לך את משמרתה תרומתי. בשתי תרומות
 הכתוב

י ב י תפארת ישראל י ב י

והערכה כשיפדו: (י) וגם אפרן אסור בהנאה, וכדמוסיק: (יח) ויקבור
 הכל: (יש) דאין שליא בלא ולד. ובזוהרי נמות הוא: (כ) ואותו לזכור
 שנשחט לטהרה. אבל לפור האזר, אחר שנכלח מותר אף בהכילה,
 דלא אצרה תורה בלא להקלה [בקהושין ד"ז א'] : (כא) שער נזיר
 שנשחט, שדינו שינלח ויתחיל לנטות גזירותו מחדש. אבל שער נזיר
 טהור, כשמנלח כשהשלים גזירותו ישרפנו תחת הודו שמשל בו
 השלמים, ואם לא גלה אז רק לאחר זמן, ישרפנו בכל מקום שיראה
 [ש' רמב"ם פ"ה דמויות]: וי"א דגם שער נזיר טמא, דוקא כשאינו
 ארוג לריק קבורה. אבל כשהוא ארוג דאו השערות כנוסין יחד,
 והרי שער לא יתקרב מחר, ויש לחוש שהמזולין ישחמם בהו, להכי
 עוב יתה שישרפו. משא"כ כשאין ארוגים וכנוסין יחד, אף שאין
 מהתקבין, עכ"פ מדין מפורדין מהפורים בין העפר, ולא חיישין
 שילקטן המזולין אחד לאחר, דלא חשיבי: (כב) בין גופו בין בערו.
 מינה בערו ארוג, ישרפנו, ומטעם הכ"ל: (כג) צמר שנתחבש
 בחלב דוקא, שאסור מדאורייתא. וה"ה כל ב"ח דאורייתא, אסור
 להאכילו אפילו לבלבוס של הסקר, אבל שרי להשליכו לבית הכסא
 או לנהר [א"ה כלל כ"א דין כ' וי"ג]. אבל אסור להשליכו ע"ג אפר
 קבורה. וגם בגמ' משמע דמוראה ונואה של קרבן עוף, ודיכין
 מוצח, נמי בכלל נקבדים הס: (כה) ולא יקברו דלתו לאחלוסי
 בקדשים שנפסלו בעזרה שזיין כשריפה. כוהו גס לר"ש האמר של
 חולין שבעזרה אסור בהנאה: (כו) אפי' דבחה ליכא למגור אטו

כל הנקבין לא ישרפו...
מ"י פ"ט ס"ג פסוקי תפילות
ה"ד: סליק בסדר

שנויי נוסחאות

כל הנשרפין בו וכל הנקברים בו...
הקברין לא יקברו. וכל הנקברים בו...
הקברין לא יקברו. וכל הנקברים בו...
הקברין לא יקברו. וכל הנקברים בו...
הקברין לא יקברו. וכל הנקברים בו...

תוספות חדשים

בתי"ש סד"ה רבא...
העוף כוונתו פ"ק דכריתות
ועין מ"ס על הגלגל...
ראשון לציון

הרע"ב ד"ה כ"ד יגשרפין
לא יקברו דלמא חפר איניש
כו"י יצ"ע מינה בעלמא וכלאי
הכחם אבל בער קדשים
האיך יוכל המזבח אוק
הא איכה חשש בעיניה וטרפס
ומ: גב בלחמק ריעותא
כי הכא וקף אי ניהא ניה
דחשש איכיל ליהא חשש
הנאה איכה גב זס ליהא
למאש החוס"ע י"ז כ"ג
ע"ב ד"ס דילמא חפר וכו'
ע"ס וחדוש על מארי דודי
זקני החי"ש שלל הערה
כלל מזה וע' בחי"ט י"ט
לפקק על דבריו ק"ח מהא
דרכי, וכתעכל במים מזה, א"ל קבורה כחשם תלוי, רק יזרקו לנהל
שבצורה, ומשם מהגלגל ויולא לנהל קדרון: (בא) דלמא חפר ליה איכש
וימלאש ויהנה מהס. מש"כ נקברין גופייהו אין למר מה"ע שיכרפו, דברי
אפרן אסור בהנאה, וכשישרפין, אהו למטעי עפי: (ב) דנקברין אפרן אסור,
דמדאסרתן תורה בהנאה, ולא קבע דבר אף יבערן. לכ"י כל זמן
שים ממשות מהן קיים, עדיין אסור בהנאה. אבל הנשרפין, כשנשרפו
כבר נעשה בהן מילתן ונכבול הויות האסור. [והכי מני נש"ס כל

כתב הר"ב דהואיל ואינה נקטרת כו' לא הוה חולין בעורה כמ"ש
הר"ב במשנה ד' פ"ק דכריתות: רבי יהודה אומר יטולנה לאמה
כו'. פירש הר"ב ואידי דעוף כך הוה מתמקק כו'. ובגמרא
חניא אמר ר"י יטילנה לאמה ומתכה חבר חבר וזרקן לאמה
ומתגלגלה והולכה לנהל קדרון: כל
הנשרפין לא יקברו. פירש הר"ב
דלמא חפר איניש ואסכה ליה ואכלי
ליו. וכו"כ רש"י. אבל נקברין
אע"ג דאיכה נמי למיחש להכי. מ"מ
א"ל לשרפן דאפרן אסור בהנאה.
והואיל והנשרפין אפרן מותר אהו
למחשתי מיניה. וא"ל אומר שאפר אליו

רבי יהודה אומר יטילנה לאמה. כל
הנשרפין לא יקברו. וכל הנקברים לא
ישרפום. רבי יהודה אומר אם רצה
להחמיר על עצמו. לשרוף את הנקברים
רשאי. אמרו לו אינו מותר לשנות: **נשלמה מסכת תמורה**

רבי יהודה אומר כו'. ואין הלכה
בדעת רבי יהודה אומר כו'. נשלמה מסכת תמורה
רבי יהודה אומר כו'. ואין הלכה
בדעת רבי יהודה אומר כו'. נשלמה מסכת תמורה
רבי יהודה אומר כו'. ואין הלכה
בדעת רבי יהודה אומר כו'. נשלמה מסכת תמורה

יבין תפארת ישראל יבין

הנשרפין אפרן מותר. כיהו כ"ל דלאו דוקא נקט כל, דהכי בגד מנוגע בכלל
הנשרפין, ואפ"ה אסור אסור [חמוס' מרכין ד"ב פ"ג]. וליכא למימר דכוונת
הסוס' דוקא בעוד הנגד קיים. ליתא, דהכי הרמב"ם [לרפת פס"ז] כתב
בעירוש דאפילו ברפו לסוד, אסור בהנאה מדכתיב לכת מאחריה סוד, מן בו
מאריה: [גז] דאף דמחמיר לשרפן, הרי יקיל בלשרפן. מיהו תרומת
הדגן אף שהיא מהנשרפין, וכבר נעשה מזהו, אפ"ה אסור בהנאה,
משום דמיעטיה קרא מהיתר. [אב"י ע"י חוס' יומא דני"ט ב' ד"ה והרי]
דגם כה"ד אין מועילן, רק איכור הנאה בעלמא לית ביה:

תוספות רעק"א
[אות יז] ברע"ב ד"ה כ"ד הנשרפים דלמא חפר איניש. לא ידעתי למאי צריך לזוז הא במשומו הפעם דלא יקברו דהא צריך לקיים מצות שריפתו וצ"ע:

ציונים תוספת שלשים ושש פרקא כריתות יום טוב

פ"א א שלשים ושש
כריתות בתורה. כי
פ"א נחום ק"ז פ"א ירושלמי
עקנים פ"ה ה"א וע"י ז"ב פ"א
ס"ג סנהדרין פ"ז ה"ו וה"א:
הבא על האם מ"ז פ"ז ס"ז
עננים ה"ז:

שנויי נוסחאות
פ"א א בתורה. כו"י
שבחורה.

כשהשלים לדבר על המינין האלו אשר דבר בהם. הביא אח"כ מסכת כריתות. ודבר בה על כל
המצות שיתחייב בהם כרת. וכל הנלוה לאותו הענין. והטעם שבשבילו סידר הסין הוה בקדשים.
שכל דבר שחייבין על ודונו כרת חיובין על שנגתו הטאת. אלא במעט. כמו שיתבאר בה. הרמב"ם:
[בהקדמתו לסדר זרעים]:

פרק א א שלשים ושש כריתות בתורה. מנינא ל"ל אמר רבי יוחנן שאם עשאן טולן בהעלם אחד חייב על כל אחת
ואחת. ומשיק ליה מאל אשה בנדם סומאחה לא תרכב [ויקרא י"ח] לחלק על כל אשה ואשה [ולאו
דוקא שיתחייב ל"ז חטאות. דהא בפכה ומילה אין חיוב חטאות. ועיין בד"ה והאשה כו']: כריתות. לזון הר"ב במוזד בלא
התראה. אבל אי איכא התראה יש מהן בחנק. ויש מהן בסקילה. ויש מהן במלקות. ובשוגג בחטאת. רש"י: הבא על האם וכו'.
האי דנקט ואיירי למחתי בריבא עריות
דאס ודאשת אב כו' והדר פסיק ותני
ביני ובני הבא על הזכור ועל הבהמה.
והדר מתחיל למחתי אשה ובהה. ולא
קחני כוליה כהדי דקמייתא.
מזום דקיי"ל בסנהדרין [פ"ו משנה ד'] דכל הני דנקט ברישא אס ואשת אב וכלה והבא על הזכור ועל הבהמה. דינייהו
בסקילה

יבין תפארת ישראל יבין

[וע"י מ"ס נס"ד בסוגר העונשין סוף מסכת סנהדרין]. ונקב חנא
מנינא לומר שבעשאן טולן בהעלם א' חייב על כל א' וא' (ב) אבל
אס אמר ואס אביו מד"ם: